

ΕΘΝΙΚΟ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ

**ΟΔΗΓΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΑΓΩΓΗΣ
ΣΤΗΝ ΠΡΟΣΧΟΛΙΚΗ ΗΛΙΚΙΑ**

Ακαδημαϊκό έτος 1999 – 2000

ΑΘΗΝΑ 1999

Περιεχόμενα

Το Τμήμα Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία	2
Προσωπικό του Τ.Ε.Α.Π.Η.	4
Κτιριακές εγκαταστάσεις	6
Η βιβλιοθήκη του Τμήματος	7
Πρόγραμμα ΣΩΚΡΑΤΗΣ – ERASMUS	8
Χρονική περίοδος διδασκαλίας και εξετάσεων	10
Το Πρόγραμμα Σπουδών	11
Πρόγραμμα μαθημάτων ακαδημαϊκού έτους 1999-2000: ενότητες και κύκλοι μαθημάτων, διδάσκοντες, απαιτούμενες διδακτικές μονάδες	13
Αναλυτική παρουσίαση μαθημάτων	19
Ενότητα 1: Παιδαγωγική	19
Ενότητα 2: Ψυχολογία	23
Ενότητα 3: Κοινωνικές επιστήμες	28
Ενότητα 4: Μεθοδολογία/Επιστημολογία	33
Ενότητα 5: Θετικές επιστήμες και εκπαίδευση	35
Ενότητα 6: Αισθητική αγωγή	37
Ενότητα 7: Γενική παιδεία	40
Ενότητα 8: Ξένες γλώσσες	46
Ενότητα 9: Πρακτικές Εφαρμογές	46
Μεταπτυχιακά Προγράμματα	49
Συγκριτική Εκπαίδευση και Ανθρώπινα Δικαιώματα	49
Πολιτική Επιστήμη και Κοινωνιολογία	50
Το Διδασκαλείο Νηπιαγωγών	52
Εξομοίωση εκπαιδευτικών χωρίς τετραετές πτυχίο	54

**Τμήμα Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία (Τ.Ε.Α.Π.Η.)
Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών**

Τα πρώτα πανεπιστημιακά Παιδαγωγικά Τμήματα ιδρύθηκαν με το Νόμο (Ν.) 1268/82, παρ. 46, στα Πανεπιστήμια Αθηνών, Θεσσαλονίκης, Πατρών, Ιωαννίνων, Θράκης και Κρήτης. Η οργάνωση όμως και η έναρξη της λειτουργίας τους πραγματοποιήθηκαν σταδιακά, αρχίζοντας από το έτος 1984-1985. Το Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών του Πανεπιστημίου Αθηνών άρχισε να λειτουργεί το 1987-1988 και οι πρώτοι/ες φοιτητές/ριές του αποφοίτησαν το 1991. Το φθινόπωρο του 1997 μετονομάστηκε σε Τμήμα Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία (Τ.Ε.Α.Π.Η.).

Η οργάνωση και η λειτουργία των Παιδαγωγικών Τμημάτων διέπονται από το Προεδρικό Διάταγμα (Π.Δ.) 320/83 και το Ν. 1268/82. Τα Παιδαγωγικά Τμήματα έχουν στα πλαίσια του άρθρου 1 παρ. 2 του Ν. 1268/82 ειδικότερα ως αποστολή: α) Να καλλιεργούν και να προάγουν τις Παιδαγωγικές Επιστήμες με την ακαδημαϊκή και την εφαρμοσμένη διδασκαλία και έρευνα. β) Να παρέχουν στους/στις πτυχιούχους τους τα απαραίτητα εφόδια που θα εξασφαλίζουν την άρτια κατάρτισή τους για την επιστημονική και επαγγελματική τους δραστηριότητα. γ) Να συμβάλλουν στην εξύψωση του επιπέδου και στην κάλυψη των αυξανόμενων αναγκών της εκπαίδευσης σε ό,τι αφορά σε ζητήματα Παιδαγωγικής. δ) Να συμβάλλουν στην αντιμετώπιση και επίλυση παιδαγωγικών προβλημάτων εν γένει (άρθρο 2 του Π.Δ. 320/83).

Σύμφωνα με το άρθρο 3 του Π.Δ. 320/83: «1. Τα Παιδαγωγικά Τμήματα Δημοτικής Εκπαίδευσης και τα Παιδαγωγικά Τμήματα Νηπιαγωγών χορηγούν αντίστοιχα πτυχία, τα οποία παρέχουν στους κατόχους τους τη δυνατότητα να διορίζονται ως εκπαιδευτικοί λειτουργοί σε σχολεία δημοτικής εκπαίδευσης και σε νηπιαγωγεία αντίστοιχα. 2. Τα σχετικά με το πρόγραμμα και τον κανονισμό σπουδών, καθώς και τα σχετικά με τις μεταπτυχιακές σπουδές, καθορίζονται με βάση τις ισχύουσες για τα αντίστοιχα ΑΕΙ διατάξεις. Ο ελάχιστος αριθμός εξαμήνων που απαιτούνται για τη λήψη του πτυχίου είναι οκτώ.»

Η βασική λειτουργική ακαδημαϊκή μονάδα είναι το Τμήμα, το οποίο καλύπτει το γνωστικό αντικείμενο μιας επιστήμης και χορηγεί ενιαίο πτυχίο. Το πτυχίο μπορεί όμως να έχει κατευθύνσεις ή ειδικεύσεις. Τμήματα τα οποία αντιστοιχούν σε συγγενείς επιστήμες μπορούν να συγκροτήσουν μια Σχολή. Το Τ.Ε.Α.Π.Η. λειτουργεί ως αυτοτελές Τμήμα και όχι ως Σχολή.

Τα όργανα διοίκησης του Τ.Ε.Α.Π.Η. είναι σύμφωνα με το Ν. 1268/82: η Γενική Συνέλευση (Γ.Σ.) και ο/η Πρόεδρος με τον/την Αναπληρωτή/ριά του (η θέση του/της Αναπληρωτή/ριας Προέδρου θεσμοθετήθηκε με το Ν. 1566/85). Ο/η αναπληρωτής/ρια πρόεδρος αναπληρώνει τον/την πρόεδρο, σε περίπτωση απουσίας ή κωλύματος. Η Γ. Σ. συγκροτείται από όλα τα μέλη του Διδακτικού Ερευνητικού Προσωπικού (Δ.Ε.Π.) όλων

των βαθμίδων (δηλ. Καθηγητές/ριες, Αναπληρωτές/ριες Καθηγητές/ριες, Επίκουρους Καθηγητές/ριες και Λέκτορες), και από φοιτητές/ριες, οι οποίοι συμμετέχουν σε ποσοστό 50 % των μελών Δ.Ε.Π. Η Γ. Σ. ασκεί τις αρμοδιότητες που προβλέπει ο Ν. 1268/82 (αρ. 8, παρ. 2ε). Σε γενικές γραμμές αποφασίζει για θέματα όπως είναι το πρόγραμμα και ο κανονισμός σπουδών, οι αναθέσεις διδασκαλίας, τα συγγράμματα, η κατανομή πιστώσεων, οι προκηρύξεις θέσεων μελών Δ.Ε.Π. και για κάθε άλλο θέμα που μπορεί να απασχολήσει το τμήμα. Ο/η πρόεδρος συγκαλεί τη Γ.Σ., καταρτίζει την ημερήσια διάταξή της και προεδρεύει στις εργασίες της. Εισηγείται στη Γ.Σ. για τα διάφορα θέματα της αρμοδιότητάς της, τηρεί μητρώα επιστημονικής δραστηριότητας κάθε μέλους του Δ.Ε.Π., μεριμνά για την εφαρμογή των αποφάσεων της Γ.Σ., συγκροτεί επιτροπές για τη μελέτη και διεκπεραίωση συγκεκριμένων θεμάτων και προϊστάται των υπηρεσιών του Τμήματος.

Το ανώτερο συλλογικό όργανο του Πανεπιστημίου είναι η Σύγκλητος. Στη Σύγκλητο συμμετέχει ο/η Πρόεδρος του Τμήματος και δύο εκλεγμένοι εκπρόσωποι: ένα μέλος του Δ.Ε.Π. που εκλέγεται από το σύνολο των μελών Δ.Ε.Π. του Τμήματος και ένας/μία εκπρόσωπος των φοιτητών/ριών.

Το Τ.Ε.Α.Π.Η., ως σχετικά νεοσύστατο, δεν έχει Ειδικούς Μεταπτυχιακούς Υποτρόφους (Ε.Μ.Υ.) και έχει μόνο δύο μέλη Ειδικού Διοικητικού Τεχνικού Προσωπικού (Ε.Δ.Τ.Π.). Η σύνθεσή του δεν απαιτεί τη λειτουργία Διοικητικού Συμβουλίου. Δεν διαιρείται ακόμα σε Τομείς.

Προσωπικό του Τ.Ε.Α.Π.Η.

Πρόεδρος: Άννα Φραγκουδάκη, Καθηγήτρια
Αναπληρώτρια Πρόεδρος: Έφη Αβδελά, Αναπλ. Καθηγήτρια

Εκπρόσωποι φοιτητών/ριών:

Τακτικοί: Μπελδέκα Διαμάντω, Ζαρκάδα Σπυριδούλα, Μιχαήλ Αναστασία, Διαμαντοπούλου Αρετή, Κατσίπη Μαργαρίτα, Καμπούρη Κατερίνα, Τριανταφύλλου Ελένη, Γκουλέτσα Αλεξάνδρα, Γκούσκου Ευαγγελία, Κολοκούρα Σοφία, Δεδούση Ελένη, Ταμπαξή Στέλλα.

Αναπληρωματικοί: Καρλαύτη Βασιλική, Βούλγαρη Ανδρονίκη, Αβούρη Παυλίνα, Παπαϊωάννου Σοφία, Τσάμπρα Μαρία, Πουλημένου Μαρκέλα, Σοέλ Αννάτ, Ποθητού Κούλα, Γραμματόγλου Χαράλαμπος, Ζάχου Αντιγόνη, Κολλιοπούλου Μαρία, Χριστάκη Κατερίνα.

Εκπρόσωποι μεταπτυχιακών φοιτητών/ριών:

Τακτικοί εκπρόσωποι στη Γ.Σ.: Λιάρου Ελένη, Αντωνόπουλος Γεώργιος, Αναγνωστού Άννα, *Αναπληρωματικοί στη Γ.Σ.:* Δεληκάρη Παρασκευή, Κύτταρη Ελένη, Τοπτσόγλου Ιωάννης, *Τακτικοί στη Γ.Σ.Ε.Σ.:* Λιάρου Ελένη, Αντωνόπουλος Γεώργιος, *Αναπληρωματικοί στη Γ.Σ.Ε.Σ.:* Βεζύρη Γεωργία, Παπαλαζάρου Χρυσούλα

Εκπρόσωπος Ε.Δ.Τ.Π.: Αθηνά Γαργαροπούλου

Πρόσωπικό Γραμματείας

Γραμματέας: Ανδριανή Χαρλαύτη
Θέμις Ζυγούρη-Αναστασιάδου, Ευγενία Γεωργίου, Αθανασία Χαλαζωνίτη, Ειρήνη Παπάρα, Σταυρούλα Γεωργοπούλου

Προσωπικό Ε.Δ.Τ.Π.

Αθηνά Γαργαροπούλου, Παρασκευή Κουράτου

Προσωπικό Δ.Ε.Π. του Τμήματος

Καθηγητές/ριες:

Γιάννης Παπακώστας
Μαρία Ηλιού
Άννα Φραγκουδάκη
Θάλεια Δραγώνα
Γεωργία Πολυδωρίδη-Κοντογιαννοπούλου
Όλγα Πανοπούλου-Μαράτου
Ευγενία Κουτσουβάνου

Αναπληρωτές Καθηγητές/ριες:

Μαρία Μαλικιώση-Λοΐζου

Κώστας Χρυσαφίδης
Λουίζα Κακίση-Παναγοπούλου
Δήμητρα Μακρυνιώτη
Γεράσιμος Κουζέλης
Έφη Αβδελά
Δήμητρα Κατή

Επίκουροι Καθηγητές/ριες:

Ευγενία Φλογαίτη
Αθηνά Ζώνιου-Σιδέρη
Βασιλική Πάτσιου
Βασίλης Γιαλαμάς

Λέκτορες:

Χρύση Σταματοπούλου-Ιγγλέση
Νέλλη Ασκούνη
Αλεξάνδρα Ανδρούσου
Εύη Ζαμπέτα
Καλλιρόη Παπαδοπούλου

Προσωπικό Ε.Ε.Π. του Τμήματος

Νικόλας Τσαφταρίδης

Άλλοι/ες διδάσκοντες/ουσες

Βάνα Γρηγοροπούλου
Δημήτρης Βαρελάς

Ειδικοί επιστήμονες Π.Δ. 407¹

Μαρία Φραγκή
Αντιγόνη Παρούση
Δέσποινα Παπούδη
Μαρία Τζεβελέκου
Έφη Πλεξουσάκη
Χριστίνα Ντεπιάν
Μαρία Μενδρινού
Ειρήνη Νάκου
Άννα Μαρκοπούλου
Λυδία Παπαδάκη
Βασίλης Τσελφές
Δημήτρης Κολλιόπουλος
Μαρία Πουρνάρη
Ηρακλής Μαυρίδης

¹ εκκρεμεί η πρόσληψή τους

Κτιριακές εγκαταστάσεις

Το Τμήμα στεγάζεται στο κέντρο των Αθηνών, σε τέσσερα διαφορετικά κτίρια:

- Στο ισόγειο του κτιρίου της οδού Ναυαρίνου 13^α βρίσκεται η Γραμματεία του Τμήματος. Στο διάδρομο αναρτούνται οι ανακοινώσεις που αφορούν στις δραστηριότητες του Τμήματος. Στον τρίτο όροφο του κτιρίου βρίσκονται αίθουσες διδασκαλίας, εργαστήρια και γραφεία των διδασκόντων. Αίθουσες διδασκαλίας λειτουργούν και στο υπόγειο και στο δεύτερο όροφο.
- Στον ημιόροφο της Ιπποκράτους 33 βρίσκεται η βιβλιοθήκη του τμήματος, το εργαστήριο υπολογιστών στο ισόγειο και γραφεία διδασκόντων στον πρώτο όροφο.
- Στο κτίριο της Ιπποκράτους 35 στον πρώτο όροφο βρίσκεται ένας χώρος της Γραμματείας του Τμήματος. Γραφεία διδασκόντων, σπουδαστήρια και εργαστήρια υπάρχουν στον πρώτο, δεύτερο, τρίτο και έκτο όροφο.
- Στο κτίριο της Χερσώνος 8 βρίσκεται το Εργαστήριο Εικαστικών, το Εργαστήριο Ψυχολογίας, ο σύλλογος των φοιτητών/ριών και γραφεία διδασκόντων.

Η Βιβλιοθήκη του Τμήματος

Η βιβλιοθήκη του Τμήματος αποσκοπεί στην υποστήριξη του εκπαιδευτικού του προγράμματος και στην όσο το δυνατόν καλύτερη ενημέρωση και εξυπηρέτηση των χρηστών της. Βρίσκεται στο κτίριο της Ιπποκράτους 33, στον ημιόροφο, και διευθύνεται από ένα εκλεγμένο μέλος του Τμήματος και από δύο βιβλιοθηκονόμους.

Το υλικό της καλύπτει κυρίως τους τομείς της Εκπαίδευσης, της Ψυχολογίας, της Κοινωνιολογίας, της Φιλοσοφίας και της Λογοτεχνίας, καθώς και θέματα ευρύτερου γνωστικού ενδιαφέροντος. Οι περισσότεροι από τους μισούς τίτλους είναι στα ελληνικά, ενώ η πλειοψηφία των υπολοίπων στα αγγλικά. Περιλαμβάνονται κατά προσέγγιση 6000 βιβλία καθώς και τεύχη 62 ελληνικών και 86 ξένων περιοδικών. Μπορεί να φιλοξενήσει 30 άτομα στο αναγνώστηριο.

Λειτουργεί ως αναγνώστηριο και **δεν γίνεται εξωτερικός δανεισμός**. Οι αναγνώστες/ριες μπορούν να βγάλουν φωτοτυπίες από το μηχάνημα που βρίσκεται στη βιβλιοθήκη, αφού προμηθευτούν από το προσωπικό τη μαγνητική κάρτα φωτοαντιγράφων.

Οι αναγνώστες/ριες αφήνουν στην είσοδο τσάντες, βιβλία ή άλλα αντικείμενα που φέρουν μαζί τους. Η πρόσβαση είναι ελεύθερη, έτσι μπορούν να αναζητήσουν μόνοι/ες τους τα βιβλία στα ράφια. Για οποιαδήποτε δυσκολία μπορεί να απευθύνεται στις βιβλιοθηκονόμους. Μετά τη χρήση τα βιβλία τοποθετούνται στο ράφι επιστροφών και όχι στα βιβλιοστάσια.

Για οποιοδήποτε πρόβλημα σχετικά με τη λειτουργία της βιβλιοθήκης θα πρέπει να απευθύνεται κανείς στο προσωπικό.

Λειτουργεί : Δευτέρα έως Πέμπτη 9 π.μ. - 5 μ.μ. και Παρασκευή 9 π.μ. - 3.30 μ.μ.
Βιβλιοθηκονόμοι: Ελένη Χριστοδούλου, Διαμάντω Καδδά. Τηλ. 36 37 397 (εσωτ. 116).

Πρόγραμμα ΣΩΚΡΑΤΗΣ – ERASMUS

Τα μέλη του Τμήματος είναι υπεύθυνα για αρκετά προγράμματα ανταλλαγής που βασίζονται στο Κοινοτικό σχήμα ΣΩΚΡΑΤΗΣ – ERASMUS. Αυτή τη στιγμή βρίσκονται σε εξέλιξη περίπου 15 τέτοια προγράμματα σε διάφορες ακαδημαϊκές περιοχές, με πανεπιστήμια της Γερμανίας, Γαλλίας, Ελβετίας, Μεγάλης Βρετανίας, Ολλανδίας, Βελγίου, Φιλανδίας, Σουηδίας, Νορβηγίας, Πορτογαλίας και Ουγγαρίας. Το Τμήμα δεν έχει ακόμη συμπληρώσει τη διαδικασία για την τυπική είσοδο στο σύστημα ευρωπαϊκών ακαδημαϊκών μονάδων (ECTS), ενώ μια επιτροπή και η Γενική Συνέλευση είναι προς το παρόν υπεύθυνες για την ισοδυναμία των βαθμολογιών ανάμεσα στα Πανεπιστήμια.

Α) Κινητικότητα φοιτητών

Η υποτροφία ΣΩΚΡΑΤΗΣ – ERASMUS δεν αποσκοπεί στην κάλυψη του συνόλου των δαπανών που αφορούν τις σπουδές στο εξωτερικό, αλλά περιορίζεται στο να καλύψει το "κόστος κινητικότητας", δηλαδή τις πρόσθετες δαπάνες που συνεπάγεται μία περίοδος σπουδών σε ένα άλλο κράτος.

Το ύψος των υποτροφιών διαφοροποιείται ανάλογα με τη χώρα μετάβασης των φοιτητών/ριών.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δίνει επίσης τη δυνατότητα μετακίνησης και σε φοιτητές/ριες χωρίς υποτροφία. Οι φοιτητές/ριες αυτοί έχουν όλα τα προνόμια και τις υποχρεώσεις που απορρέουν από τη συμμετοχή τους στο πρόγραμμα ΣΩΚΡΑΤΗΣ/ERASMUS.

Οι κυριότερες προϋποθέσεις για τη συμμετοχή των φοιτητών/ριών στο πρόγραμμα είτε ως υπότροφοι είτε ως φοιτητές/ριες Erasmus είναι οι εξής:

- Οι φοιτητές/ριες πρέπει να είναι πολίτες ενός κράτους μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή κράτους που συμμετέχει στη συμφωνία σχετικά με τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό χώρο (π.χ. Νορβηγία) ή των συνδεδεμένων χωρών της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης (δηλ. Ρουμανίας, Τσεχίας, Ουγγαρίας, Πολωνίας, Σλοβακίας) και της Κύπρου. Συνεπώς και οι φοιτητές/ριες του Πανεπιστημίου Αθηνών με Κυπριακή υπηκοότητα δικαιούνται να λάβουν μέρος στο πρόγραμμα. Οι πολίτες όλων των άλλων κρατών συμμετέχουν στο πρόγραμμα μόνο εάν είναι αναγνωρισμένοι/ες ως μόνιμοι/ες κάτοικοι της Ελλάδας.
- Πρέπει να έχουν περατώσει το πρώτο έτος των σπουδών τους.
- Το ίδρυμα προέλευσης πρέπει να εγγυάται ρητά και εκ των προτέρων ότι η περίοδος σπουδών στο εξωτερικό θα αναγνωριστεί και θα προσμετρηθεί για την απονομή του πτυχίου/διπλώματος/μεταπτυχιακού τίτλου.
- Οι φοιτητές/ριες δεν πρέπει να πληρώνουν δίδακτρα στο ίδρυμα υποδοχής.
- Η διάρκεια των σπουδών στο εξωτερικό δεν μπορεί, σε καμία περίπτωση, να είναι μικρότερη από τρεις (3) μήνες ούτε μεγαλύτερη από δώδεκα (12).

Ειδικά για τους φοιτητές/ριες που θέλουν να συμμετάσχουν στο πρόγραμμα ως "υπότροφοι Erasmus" σημειώνεται ότι δεν είναι επιλέξιμοι όσοι/ες:

- Έχουν τύχει υποτροφίας ERASMUS κατά τα προηγούμενα έτη και έχουν διακινηθεί με οποιονδήποτε τρόπο (ως ΔΠΣ, free movers, ECTS, LINGUA I I), ακόμη και αν η περίοδος που διανύθηκε στο εξωτερικό είναι μικρότερη των δώδεκα (12) μηνών.
- Ενισχύονται, για την ίδια χρονική περίοδο, στα πλαίσια άλλων προγραμμάτων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (Leonardo da Vinci, Tempus, κατάρτιση και κινητικότητα ερευνητών, κ.τ.λ.).
- Έχουν τύχει άλλης υποτροφίας για το εξωτερικό κατά την ίδια χρονική περίοδο, από διμερείς πολιτιστικές συμφωνίες, ιδιωτικούς δωρητές, διεθνείς φορείς ή εθνικές υποτροφίες.

Η ενημέρωση των υποψηφίων υποτρόφων πάνω σε θέματα όπως το πρόγραμμα σπουδών που θα παρακολουθήσουν και η αναγνώριση των σπουδών τους είναι θέματα της αρμοδιότητας των υπευθύνων μελών ΔΕΠ.

Β) Κινητικότητα καθηγητών για επισκέψεις διδασκαλίας

Γ) Εντατικά προγράμματα και Κοινά Προγράμματα Σπουδών

Υπάρχει σύμβαση ΣΩΚΡΑΤΗΣ/ERASMUS του Πανεπιστημίου Αθηνών με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή για το 1999-2000 που αφορά τα εντατικά προγράμματα και τα Κοινά Προγράμματα Σπουδών.

Για περισσότερες πληροφορίες οι ενδιαφερόμενοι/ες φοιτητές/ριες και τα μέλη ΔΕΠ μπορούν να απευθύνονται:

α) στο Διαδίκτυο Internet), www.uoa.gr/ERASMUS

β) στο Τμήμα Ευρωπαϊκών και Διεθνών Σχέσεων (Πανεπιστημίου 30, τηλ. 3614712, fax. 3635444, ώρες υποδοχής: Δευτέρα έως Πέμπτη 11.00' - 13.00'). Στο Τμήμα υπάρχει αρχείο των οδηγιών σπουδών των ιδρυμάτων του εξωτερικού με τα οποία υπάρχει συνεργασία και είναι στη διάθεση των ενδιαφερομένων φοιτητών/ριών.

Χρονική περίοδος διδασκαλίας και εξετάσεων ακαδημαϊκού έτους 1999-2000

Η Πανεπιστημιακή Σύγκλητος έχει καθορίσει τη χρονική περίοδο διδασκαλίας και εξετάσεων για το ακαδημαϊκό έτος 1999-2000 ως εξής:

Χειμερινό εξάμηνο:

- Περίοδος διδασκαλίας: από Δευτέρα 27 Σεπτεμβρίου 1999 έως και Τετάρτη 12 Ιανουαρίου 2000
- Περίοδος εξετάσεων: από Δευτέρα 17 Ιανουαρίου 2000 έως Παρασκευή 4 Φεβρουαρίου 2000
- Επίσημες αργίες:
Εθνική γιορτή: Πέμπτη 28 Οκτωβρίου 1999
Πολυτεχνείο: Τετάρτη 17 Νοεμβρίου 1999
Διακοπές Χριστουγέννων – Νέου Έτους: από Παρασκευή 24 Δεκεμβρίου 1999 έως και Παρασκευή 7 Ιανουαρίου 2000
Πανεπιστημιακή γιορτή Τριών Ιεραρχών: Κυριακή 30 Ιανουαρίου 2000

Εαρινό εξάμηνο:

- Περίοδος διδασκαλίας: από Δευτέρα 7 Φεβρουαρίου 2000 έως Παρασκευή 19 Μαΐου 2000
- Περίοδος εξετάσεων: από Δευτέρα 29 Μαΐου 2000 έως Δευτέρα 16 Ιουνίου 2000
- Επίσημες αργίες:
Καθαρή Δευτέρα: 13 Μαρτίου 2000
Εθνική γιορτή: Σάββατο 25 Μαρτίου 2000
Διακοπές Πάσχα: από Μ. Δευτέρα 24 Απριλίου 2000 έως Κυριακή 7 Μαΐου 2000
Πρωτομαγιά: Δευτέρα 1 Μαΐου 2000
Αγίου Πνεύματος: Δευτέρα 19 Ιουνίου 2000

Διακοπή μαθημάτων: την ημέρα των φοιτητικών εκλογών και την επόμενη

Εξεταστική περίοδος Σεπτεμβρίου: από Παρασκευή 1 Σεπτεμβρίου έως Πέμπτη 21 Σεπτεμβρίου 2000

Το Πρόγραμμα Σπουδών

Το νέο Πρόγραμμα Σπουδών του Τ.Ε.Α.Π.Η., που ισχύει για όσους/ες φοιτητές/ριες γράφτηκαν από το ακαδημαϊκό έτος 1994-95 και μετά, εισάγει μια συγκεκριμένη λογική.

Αποσκοπεί πρώτον στο να δώσει στους/στις φοιτητές/ριες τη μέγιστη δυνατή ελευθερία επιλογής των μαθημάτων που θα παρακολουθήσουν και κατά συνέπεια, των διδασκόντων με τους/τις οποίους/ες θα συνεργαστούν, όπως και της ειδίκευσης την οποία μπορούν να έχουν κατά τη διάρκεια των προπτυχιακών τους σπουδών. Με το νέο πρόγραμμα οι φοιτητές/ριες αναλαμβάνουν την ευθύνη συγκρότησης του δικού τους προγράμματος, βάσει των προσφερόμενων μαθημάτων και των απαιτήσεων που έχει το Τμήμα σχετικά με τις απαραίτητες γνώσεις των αποφοίτων του. Αποσκοπεί δεύτερον στο να δώσει στους διδάσκοντες και στις διδάσκουσες αντίστοιχη ελευθερία επιλογής των μαθημάτων που θα διδάξουν και κατά συνέπεια, την ευκαιρία να μεταβάλλουν και να εμπλουτίζουν το πρόγραμμα προσφερόμενων μαθημάτων. Αποσκοπεί τέλος στο να δώσει στο Τμήμα και στη Γενική του Συνέλευση τη δυνατότητα απλούστερου και αποτελεσματικότερου σχεδιασμού σχετικά με την ανάπτυξη και αλλαγή του προγράμματος, το διδακτικό δυναμικό, τις κατευθύνσεις και ειδικεύσεις, αλλά και τις μεταπτυχιακές σπουδές.

Το νέο Πρόγραμμα Σπουδών βασίζεται σε εννέα ενότητες μαθημάτων. Οι ενότητες αντανακλούν την πολύμορφη και διεπιστημονική κατάρτιση, η οποία κρίνεται αναγκαία σε σύγχρονες συνθήκες για τους/τις παιδαγωγούς που ειδικεύονται στην πρώιμη παιδική ηλικία. Κάθε μια από αυτές τις ενότητες υποδιαιρείται σε κύκλους μαθημάτων, που περιγράφουν κατά κανόνα ένα επιστημονικό αντικείμενο. Οι φοιτητές/ριες καλούνται για καθέναν από τους κύκλους αυτούς να καλύψουν ένα συγκεκριμένο αριθμό διδακτικών μονάδων, ανάλογα με τη βαρύτητα που έχει το αντίστοιχο επιστημονικό αντικείμενο στην προς απόκτηση παιδαγωγική κατάρτιση. Με ελάχιστες ειδικές εξαιρέσεις σε κάθε τέτοιο κύκλο προσφέρονται περισσότερα μαθήματα απ' όσα χρειάζονται για να καλυφθούν οι διδακτικές μονάδες, έτσι ώστε οι φοιτητές/ριες να μπορούν να επιλέξουν ελεύθερα ποιο μάθημα θα παρακολουθήσουν στο πλαίσιο ενός κύκλου. Έτσι, για παράδειγμα, για να αποφοιτήσει κανείς από το Τ.Ε.Α.Π.Η. θα πρέπει να έχει καλύψει τουλάχιστον 6 διδακτικές μονάδες του Κύκλου της Διδακτικής (στην ευρύτερη Ενότητα της Παιδαγωγικής), αλλά το ποια από τα προσφερόμενα μαθήματα αυτού του Κύκλου θα επιλέξει είναι δική του/της απόφαση. Κατά κανόνα, ένα μάθημα αντιστοιχεί σε 3 διδακτικές μονάδες, εκτός των πρακτικών εφαρμογών που αντιστοιχούν σε 5 διδακτικές μονάδες.

Οι ειδικές εξαιρέσεις στον κανόνα της πολλαπλής προσφοράς αναφέρονται σε εκείνα τα μαθήματα (συνήθως των εισαγωγικών κύκλων) τα οποία για λόγους στοιχειώδους προπαρασκευής και απόκτησης βασικών γνώσεων οργανώνονται από το Τμήμα συλλογικά και θεωρούνται τελείως απαραίτητα στην οικοδόμηση του «ατομικού» προγράμματος σπουδών. Θα πρέπει όμως να σημειωθεί ότι η πιθανότητα αυτή μειώνεται επειδή οι φοιτητές/ριες μπορούν όχι μόνον να επιλέξουν το μάθημα, αλλά σε μεγάλο βαθμό και το πότε θα το παρακολουθήσουν - και είναι απίθανο επί 4 χρόνια να μην

προσφέρονται περισσότερα από τα απαιτούμενα μαθήματα σε έναν κύκλο. Το Πρόγραμμα Σπουδών σημειώνει μόνο το προτεινόμενο εξάμηνο σπουδών, στο οποίο κρίνεται ότι θα ήταν καλό οι φοιτητές/ριες να παρακολουθήσουν το μάθημα. Οι περιπτώσεις που ένα μάθημα κρίνεται απαραίτητο για την παρακολούθηση άλλων είναι περιορισμένες και επομένως οι φοιτητές/ριες καλούνται να αποφασίσουν ανάλογα με τα ενδιαφέροντα και τις ανάγκες τους με ποια σειρά θα παρακολουθήσουν τι. Σε κάθε μάθημα είναι δυνατόν να αναγράφεται πάντως κατά πόσο ένα άλλο μάθημα είναι προαπαιτούμενο ή ζητείται απλώς να έχει κατά προτίμηση προηγηθεί.

Είναι επίσης πιθανόν, εξαιτίας των ελλείψεων σε διδακτικό προσωπικό ή και για λόγους συγκυριακούς (εκπαιδευτικές άδειες, αλλαγή προσφερόμενων μαθημάτων κλπ), να μην προσφέρονται για μια περίοδο παρά τα ελάχιστα απαραίτητα για την κάλυψη των διδακτικών μονάδων μαθήματα, οπότε η δυνατότητα επιλογής των φοιτητών/ριών περιορίζεται.

Η πρόταση εξαμήνου από την πλευρά του Προγράμματος Σπουδών δεν έχει όμως μόνον το νόημα του να προτείνει μια λογικά καταλληλότερη σειρά παρακολούθησης των μαθημάτων ανάλογα με τη δυσκολία τους και την αλληλοσύνδεσή τους. Η Γ.Σ. του Τμήματος επιδιώκει με αυτή την πρόταση, όχι μόνο να καθοδηγήσει τους/τις φοιτητές/ριες αλλά και να τους/τις διευκολύνει, καθώς η προσφορά σε μαθήματα δεν καλύπτει κάθε χρόνο όλες τις αναγκαίες διδακτικές μονάδες όλων των κύκλων. Όταν, για παράδειγμα, ένα μάθημα προτείνεται για τα πρώτα εξάμηνα, καλό θα είναι να μην αφεθεί για το τέλος, γιατί μπορεί μια συγκεκριμένη χρονιά να μην προσφερθεί κανένα μάθημα του αντίστοιχου κύκλου με αποτέλεσμα ένας/μία φοιτητής/ρια που δεν το έχει παρακολουθήσει να μην μπορεί να ολοκληρώσει τις σπουδές του κατά το εξάμηνο που προγραμματίζει. Η Γ.Σ. μεριμνά για την επαρκή προσφορά μαθημάτων και προτείνει εξάμηνο για τα μαθήματα ώστε να αποφεύγονται τέτοιου είδους προβλήματα. Αν βέβαια, για οποιονδήποτε λόγο, σε όλη την κανονική διάρκεια σπουδών δεν προσφερθούν μαθήματα που να καλύπτουν τις ελάχιστες υποχρεωτικές διδακτικές μονάδες ενός κύκλου, τότε οι φοιτητές/ριες απαλλάσσονται από την υποχρέωση κάλυψης των διδακτικών αυτών μονάδων.

Προσοχή θα πρέπει να δίνεται επίσης και στις ειδικές απαιτήσεις που περιλαμβάνονται στην αναλυτική παρουσίαση κάθε μαθήματος. Εκτός από τις περιπτώσεις που ένα μάθημα ή κάποιες ειδικές γνώσεις αναφέρονται ρητά ως προαπαιτούμενα για τη συμμετοχή σε κάποιο άλλο μάθημα, οι φοιτητές/ριες θα πρέπει να κρίνουν το «πότε κάνουν τι» και με βάση τις πραγματικές, ουσιαστικές προϋποθέσεις του κάθε μαθήματος, διαφορετικά ενδέχεται να αντιμετωπίζουν δυσκολίες παρακολούθησης και επιτυχούς συμμετοχής. Σε ορισμένες περιπτώσεις, είναι δυνατόν να συστήνεται απλώς η παρακολούθηση ορισμένων προηγούμενων μαθημάτων, χωρίς όμως να θεωρείται υποχρεωτική.

1. Ενότητα Παιδαγωγικής

1.0	Εισαγωγή	3
1.0.01	Εισαγωγή στις Επιστήμες της Αγωγής (α' εξάμηνο, κ. Ανδρούσου)	
1.1	Παιδαγωγική Θεωρία	3
1.1.04	Κοινωνιολογία της σχολικής τάξης (ε' εξάμηνο, κ. Μακρυνιώτη)	
1.1.05	Παιδαγωγικές διαστάσεις της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης (στ' εξάμηνο, κ. Ανδρούσου) (Συνιστάται να έχει προηγηθεί το μάθημα Ταυτότητες και διακρίσεις στην εκπαίδευση)	
1.1.06	Επιστημονική παιδαγωγική και εκπαιδευτική πράξη: προς μία κριτική παιδαγωγική θεωρία (γ' εξάμηνο, κ. Μαρκοπούλου)	
1.1.07	Νεότερες κατευθύνσεις στην παιδαγωγική θεωρία και πρακτική (δ' εξάμηνο, κ. Νάκου)	
1.2	Διδακτική	6
1.2.02	Προγραμματισμός και διδασκαλία (δ' εξάμηνο, κ. Χρυσαιφίδης)	
1.2.03	Διδακτική πράξη: Μέθοδος παρατήρησης, ψυχοπαιδαγωγικές θεωρητικές προσεγγίσεις (ε' εξάμηνο, κ. Ανδρούσου)	
1.2.06	Θεωρητική εισαγωγή στα προγράμματα προσχολικής εκπαίδευσης (α' εξάμηνο, κ. Κουτσουβάνου)	
1.3	Εκπαίδευση, Τεχνολογία και Οπτικοακουστικά Μέσα	3
1.3.02	Εισαγωγή στη χρήση φωτογραφίας (α' εξάμηνο, κ. Ντεπιάν)	
1.3.03	Εισαγωγή στη χρήση της κινούμενης εικόνας (στ' εξάμηνο, κ. Ντεπιάν)	
1.3.04	Εισαγωγή στην Πληροφορική (α' και β' εξάμηνο, κ. Γιαλαμάς) (α' εξ. Α - Λ, β' εξ. Μ - Ω)	
1.4	Ειδική Αγωγή	3
1.4.01	Παιδαγωγική της Ένταξης (στ' εξάμηνο, κ. Σιδέρη)	
1.4.02	Ειδική Αγωγή (ζ' εξάμηνο, κ. Σιδέρη)	
1.4.06	Εκπαίδευση παιδιών με αισθητηριακές διαταραχές (κώφωση, τύφλωση) (Σεμινάριο) (η' εξάμηνο, κ. Σιδέρη) (Απαιτείται οι φοιτητές/ριες να έχουν περάσει το μάθημα Παιδαγωγική της Ένταξης)	

2. Ενότητα Ψυχολογίας

2.0	Εισαγωγή	3
2.0.01	Εισαγωγή στην Ψυχολογία (α' εξάμηνο, κ. Μαλικιώση)	

2.1 Αναπτυξιακή Ψυχολογία	6
2.1.03 Αναπτυξιακή Ψυχολογία: Συναισθηματική ανάπτυξη με έμφαση στις ψυχολογικές διεργασίες κατά την βρεφική και νηπιακή ηλικία (δ' εξάμηνο, κ. Μαράτου)	
2.1.04 Ανάπτυξη του Λόγου (δ' εξάμηνο, κ. Κατή)	
2.1.05 Θέματα κοινωνικής ανάπτυξης (ε' εξάμηνο, κ. Παπαδοπούλου)	
2.1.06 Θεωρίες γνωστικής ανάπτυξης (β' εξάμηνο, κ. Παπαδοπούλου)	
2.1.07 Γνωστική ανάπτυξη του παιδιού και του εφήβου: η θεωρία του Jean Piaget (γ' εξάμηνο, κ. Μάρατου)	
2.1.08 Παιχνίδι: ο ρόλος του στην ψυχοκοινωνική ανάπτυξη (Σεμινάριο) (η' εξάμηνο, κ. Παπαδοπούλου)	

2.2 Κοινωνική Ψυχολογία	6
2.2.03 Ανδρισμός και Θηλυκότητα, Μύθοι και Στερεότυπα (γ' εξάμηνο, κ. Ιγγλέση)	
2.2.04 Κοινωνιολογικές και Ψυχολογικές Θεωρίες για την οικογένεια (Σεμινάριο) (η' εξάμηνο, κ. Δραγώνα) <i>(Συνιστάται να έχουν προηγηθεί τα μαθήματα Εισαγωγή στην ψυχολογία, Κλινική ψυχολογία, Κοινωνική ψυχολογία, Θεωρίες προσωπικότητας)</i>	
2.2.06 Εφηβεία (ε' εξάμηνο, κ. Παπαδοπούλου)	

2.3 Ψυχολογία ατομικών διαφορών και Ψυχοπαθολογία	3
2.3.03 Διαταραχές των παιδιών της προσχολικής ηλικίας (στ' εξάμηνο, κ. Μαράτου) <i>(Απαιτείται οι φοιτητές/ριες να έχουν περάσει δύο μαθήματα Αναπτυξιακής Ψυχολογίας)</i>	
2.3.05 Θεωρίες προσωπικότητας (γ' εξάμηνο, κ. Παπούδη)	
2.3.06 Η επικοινωνία και τα προβλήματά της στην παιδική ηλικία (δ' εξάμηνο, κ. Παπούδη)	

2.4 Εκπαιδευτική Ψυχολογία και Συμβουλευτική Ψυχολογία	3
2.4.01 Ψυχολογία της Εκπαίδευσης (β' εξάμηνο, κ. Μαλικιώση)	
2.4.02 Συμβουλευτική Ψυχολογία (στ' εξάμηνο, κ. Μαλικιώση)	
2.4.03 Εφαρμοσμένη Συμβουλευτική Ψυχολογία (Σεμινάριο) (ζ' εξάμηνο, κ. Μαλικιώση) <i>(Απαιτείται οι φοιτητές/ριες να έχουν περάσει το μάθημα Συμβουλευτική Ψυχολογία)</i>	

3. Ενότητα Κοινωνικών Επιστημών

3.0 Εισαγωγή	3
3.0.01 Εισαγωγή στις Κοινωνικές Επιστήμες (α' εξάμηνο, κ. Μαυρίδης)	

3.1 Κοινωνιολογία της Εκπαίδευσης	9
3.1.01 Κοινωνιολογία της Εκπαίδευσης: Κοινωνιολογική ανάλυση της ελληνικής εκπαίδευσης	

	3
3.1.03 Οι Κοινωνικές παράμετροι της εκπαιδευτικής διαδικασίας (β' εξάμηνο, κ. Φραγκουδάκη)	
3.1.04 Ταυτότητες και διακρίσεις στην Εκπαίδευση (Σεμινάριο) (ε' εξάμηνο, κ. Ασκούνη) <i>(Απαιτείται οι φοιτητές/ριες να έχουν περάσει τα μαθήματα Οι κοινωνικές παράμετροι της εκπαιδευτικής διαδικασίας, Στοιχεία τεκμηρίωσης επιστημονικών εργασιών και Ελληνική ιστορία: 19ος αιώνας)</i>	
3.1.17 Σεμινάριο Κοινωνιολογίας της Εκπαίδευσης: Το επάγγελμα του Εκπαιδευτικού (η' εξάμηνο, κ. Ασκούνη) (Σεμινάριο) <i>(Απαιτείται οι φοιτητές/ριες να έχουν περάσει ένα μάθημα Κοινωνιολογίας της εκπαίδευσης και ένα μάθημα Μεθόδων έρευνας)</i>	

3.2 Συγκριτική Εκπαίδευση	3
3.2.01 Επιστημολογικές και μεθοδολογικές προσεγγίσεις στη συγκριτική εκπαίδευση (η' εξάμηνο, κ. Ηλιού)	
3.2.03 Η Εκπαίδευση στη νέα Ευρώπη και κοινωνικά δικαιώματα (ζ' εξάμηνο, κ. Ζαμπέτα)	
3.2.04 Η εκπαιδευτική και κοινωνική πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης: Συγκρότηση και Εφαρμογή (ε' εξάμηνο, κ. Μενδρινού)	
3.2.05 Οι κοινωνικές διαστάσεις της Ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης: Εκπαίδευση, κοινωνική προστασία, βελτίωση συνθηκών διαβίωσης (στ' εξάμηνο, κ. Μενδρινού)	

3.3 Εκπαιδευτική πολιτική και ιστορία της Εκπαίδευσης	3
3.3.01 Κράτος και Εκπαίδευση (στ' εξάμηνο, κ. Ζαμπέτα)	
3.3.02 Η εκπαιδευτική πολιτική στην Προσχολική και την Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση: Συγκριτική διάσταση (γ' εξάμηνο, κ. Ζαμπέτα)	
3.3.07 Εκπαιδευτική πολιτική: Κοινωνιολογική ανάλυση της εκπαιδευτικής Πολιτικής (στ' εξάμηνο, κ. Κοντογιαννοπούλου-Πολυδωρίδη) <i>(Εισαγωγικό μάθημα που απευθύνεται κυρίως σε φοιτητές/ριες που έχουν διδαχθεί το μάθημα Κοινωνιολογίας της εκπαίδευσης και το μάθημα Εισαγωγή στην Επιστημολογία και Μεθοδολογία I)</i>	
3.3.08 Ιστορία της Νεοελληνικής Εκπαίδευσης (γ' εξάμηνο, κ. Παπαδάκη)	
3.3.09 Η αλληλοδιδασκτική μέθοδος διδασκαλίας στην Ελλάδα τον 19 ^ο αιώνα (δ' εξάμηνο, κ. Παπαδάκη)	

4. Ενότητα Μεθοδολογίας/Επιστημολογίας

4.0 Εισαγωγή	6
4.0.01 Εισαγωγή στην Επιστημολογία και Μεθοδολογία I (γ' εξάμηνο, κ. Πουρνάρη)	
4.0.02 Εισαγωγή στην Επιστημολογία και Μεθοδολογία II (Μεθοδολογία της έρευνας στις Κοινωνικές επιστήμες με έμφαση στις Επιστήμες της αγωγής) (ζ' εξάμηνο, κ. Κοντογιαννοπούλου-Πολυδωρίδη)	

(Απευθύνεται κυρίως σε φοιτητές/ριες που έχουν παρακολουθήσει το μάθημα Εισαγωγή στην Επιστημολογία και Μεθοδολογία Ι και ένα μάθημα Τεκμηρίωσης εργασιών).

4.1 Τεκμηρίωση	3
4.1.01 Επιστημονικές εργασίες: ζητήματα ανάγνωσης και γραφής (β' εξάμηνο, κ. Ασκούνη)	
4.2 Μέθοδοι Έρευνας	6
4.2.01 Μεθοδολογία των επιστημών του ανθρώπου, Στατιστική Ι (ε' εξάμηνο, κ. Γιαλαμάς)	
4.2.02 Μεθοδολογία των επιστημών του ανθρώπου, Ανάλυση δεδομένων με τη βοήθεια Η/Υ (στ' εξάμηνο, κ. Γιαλαμάς)	
4.2.05 Ποιοτικές μέθοδοι στις κοινωνικές επιστήμες (δ' εξάμηνο, κ. Πλεξουσάκη)	

5. Ενότητα Θετικών Επιστημών και Εκπαίδευσης

5.1 Έννοιες φυσικών επιστημών	3
5.1.02 Η εξέλιξη των ιδεών στις Φυσικές Επιστήμες (δ' εξάμηνο, κ. Τσελφές)	
5.1.03 Έννοιες φυσικών επιστημών (δ' εξάμηνο, κ. Κολλιόπουλος)	
5.2 Περιβαλλοντική Εκπαίδευση	3
5.2.01 Εισαγωγή στην Περιβαλλοντική Εκπαίδευση (γ' εξάμηνο, κ. Φλογαίτη)	
5.2.02 Διδακτικές προσεγγίσεις και στρατηγικές στην Περιβαλλοντική Εκπαίδευση (δ' εξάμηνο, κ. Φλογαίτη)	
5.2.05 Προσομοίωση προγράμματος περιβαλλοντικής εκπαίδευσης στο νηπιαγωγείο (ζ' εξάμηνο, κ. Φλογαίτη)	

Ενότητα Αισθητικής Αγωγής

6.1 Μουσική/Κινητική	3
6.1.02 Θεωρίες Μουσικής και Κινητικής Αγωγής (α' εξάμηνο, κ. Τσαφταρίδης)	
6.1.05 Κατασκευές Μουσικών Οργάνων (γ' εξάμηνο, κ. Τσαφταρίδης)	
6.1.06 Μουσική και Κινητική Αγωγή: εφαρμογές στην προσχολική και πρώτη σχολική ηλικία (β' εξάμηνο, κ. Τσαφταρίδης)	
6.1.08 Κατασκευή και χρήση Μουσικών Οργάνων (δ' εξάμηνο, κ. Τσαφταρίδης)	
6.1.09 Το τραγούδι ως μέσον έκφρασης (Σεμινάριο) (ε' και στ' εξάμηνο, κ. Τσαφταρίδης/ κ. Βαρελάς)	
6.1.10 Δημιουργικές μουσικές δραστηριότητες. Η χρήση της κιθάρας (ε' και στ' εξάμηνο, κ. Βαρελάς)	

6.2 Εικαστική Αγωγή	3
6.2.01 Εισαγωγή στην Αισθητική Αγωγή-Εικαστικές Τέχνες (α' εξάμηνο, κ. Κακίση)	
6.2.03 Εικαστική Αγωγή Ι (γ' εξάμηνο, κ. Κακίση)	
6.2.04 Εικαστική Αγωγή ΙΙ (στ' εξάμηνο, κ. Κακίση)	

6.3 Θέατρο	3
6.3.02 Εισαγωγή στο Κουκλοθέατρο (α' εξάμηνο, κ. Παρούση)	
6.3.06 Κουκλοθέατρο ΙΙ και Αυτοσχεδιασμοί (δ' εξάμηνο, κ. Παρούση)	
6.3.07 Θέατρο και προσχολική ηλικία (α' εξάμηνο, κ. Φραγκή)	
6.3.08 Το θεατρικό παιχνίδι και η δραματοποίηση (β' εξάμηνο, κ. Φραγκή)	

7. Ενότητα Γενικής Παιδείας

7.1 Λογοτεχνία	3
7.1.01 Νέα Ελληνική Φιλολογία Ι (α' εξάμηνο, κ. Παπακώστας)	
7.1.02 Νέα Ελληνική Φιλολογία ΙΙ (β' εξάμηνο, κ. Παπακώστας)	
7.1.03 Νέα Ελληνική Φιλολογία ΙΙΙ (η' εξάμηνο, κ. Παπακώστας)	
7.1.04 Αφηγηματικές αναπαραστάσεις του πραγματικού: ο ρεαλισμός στη νεοελληνική πεζογραφία (Σεμινάριο) (ε' εξάμηνο, κ. Πάτσιου)	

7.2 Παιδική Λογοτεχνία	3
7.2.01 Η Παιδική Λογοτεχνία στον 20ο αιώνα (στ' εξάμηνο, κ. Πάτσιου)	
7.2.02 Το παιδί στην πεζογραφία (α' εξάμηνο, κ. Πάτσιου)	
7.2.03 Το μυθιστόρημα της εφηβείας (δ' εξάμηνο, κ. Πάτσιου)	

7.3 Ιστορία/Ανθρωπολογία	3
7.3.01 Ελληνική Ιστορία, 19ος αιώνας (γ' εξάμηνο, κ. Αβδελά)	
7.3.02 Ελληνική Ιστορία, 20ος αιώνας (δ' εξάμηνο, κ. Αβδελά)	
7.3.07 Ελληνική Εθνογραφία (γ' εξάμηνο, κ. Πλεξουσάκη)	
7.3.08 Ευρωπαϊκή Ιστορία του 20ου αιώνα (ε' εξάμηνο, κ. Αβδελά)	

7.4 Γλώσσα	3
7.4.01 Επίπεδα γλωσσικής ανάλυσης (δ' εξάμηνο, κ. Τζεβελέκου)	
7.4.02 Εισαγωγή στη σημασιολογία (γ' εξάμηνο, κ. Τζεβελέκου)	
7.4.04 Γλώσσα, Κοινωνία και Νόηση (ε' εξάμηνο, κ. Κατή)	
7.4.05 Γραπτός Λόγος, Κοινωνία και Νόηση (στ' εξάμηνο, κ. Κατή)	

7.5 Φιλοσοφία	3
7.5.02 Θεωρίες γνώσης και συναισθημάτων (ε' εξάμηνο, κ. Γρηγοροπούλου)	
7.5.04 Εισαγωγή στη Φιλοσοφία της Αγωγής (γ' εξάμηνο, κ. Γρηγοροπούλου)	
7.5.05 Ο Ρουσσώ για την Εκπαίδευση (β' εξάμηνο, κ. Γρηγοροπούλου)	
7.5.06 Αποκλίσεις και παιδική παραβατικότητα στη Φιλοσοφία (η' εξάμηνο, κ. Γρηγοροπούλου)	

8. Ενότητα ξένων γλωσσών	6
8.1.01 Αγγλικά για αρχάριους- χειμερινό	
8.1.03 Αγγλικά για προχωρημένους I - εαρινό	
9. Ενότητα πρακτικών εφαρμογών	20
9.0.01 Παιδαγωγική της Διδασκαλίας I-Εφαρμοσμένη Παιδαγωγική (ε' εξάμηνο, κ. Κουτσοβάνου)	
9.0.02 Παιδαγωγική της Διδασκαλίας II-Εφαρμοσμένη Παιδαγωγική (στ' εξάμηνο, κ. Χρυσανθίδης)	
9.0.03 Παιδαγωγική της Διδασκαλίας III-Εφαρμοσμένη Παιδαγωγική (ζ' εξάμηνο, κ. Χρυσανθίδης)	
9.0.04 Παιδαγωγική της Διδασκαλίας IV-Εφαρμοσμένη Παιδαγωγική (η' εξάμηνο, κ. Κουτσοβάνου) <i>(Συνιστάται να έχει προηγηθεί το μάθημα Παιδαγωγική της Διδασκαλίας I)</i>	
9.0.05 Διδακτική πράξη: Μέθοδος παρατήρησης, Θεωρία και Πρακτικές Εφαρμογές (η' εξάμηνο, κ. Ανδρούσου)	
Σύνολο διδακτικών μονάδων για την απόκτηση πτυχίου	162
Ελάχιστες υποχρεωτικές	128
Ελεύθερης επιλογής	34

ΑΝΑΛΥΤΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ

Ενότητα 1: Παιδαγωγική

Κύκλος 1.0: Εισαγωγή

Τα μαθήματα του εισαγωγικού κύκλου επιδιώκουν να παρουσιάσουν σε αδρές γραμμές τις επιστήμες της αγωγής και το αντικείμενό τους

1.0. 01 Εισαγωγή στις επιστήμες της αγωγής (α' εξ., κ. Ανδρούσου)

Στόχος του μαθήματος αυτού είναι να παρουσιασθεί και να αναλυθεί η έννοια της παιδαγωγικής καθώς και η προβληματική που οδήγησε στη συγκρότηση των επιστημών της αγωγής. Στη διάρκεια του μαθήματος θα παρουσιασθούν και θα αναλυθούν μέσα από κείμενα διάφορες προσεγγίσεις στο χώρο αυτό.

Κύκλος 1.1: Παιδαγωγική θεωρία

Παρουσιάζονται οι βασικές έννοιες της παιδαγωγικής, της παιδαγωγικής σχέσης και των παιδαγωγικών θεσμών υπό το πρίσμα της ιστορικής και επιστημολογικής τους ανάπτυξης. Οι παιδαγωγικές επιστήμες εξετάζονται τόσο ως προς τις σύγχρονες τάσεις τους όσο και από τη συγκριτική σκοπιά που αναδεικνύει διαφορετικές εξελίξεις και εναλλακτικές προτάσεις. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στη σύγχρονη ελληνική πραγματικότητα.

1.1. 04 Κοινωνιολογία της σχολικής τάξης (ε' εξ., κ. Μακρυνιώτη)

Εξετάζονται οι διαδικασίες συγκρότησης της καθημερινής σχολικής πραγματικότητας. Δίνοντας έμφαση στην αλληλεπίδραση μεταξύ εκπαιδευτικού και μαθητή/ριας διερευνά τις διαδικασίες με τις οποίες η θεσμικά/δομικά οριζόμενη εκπαιδευτική πραγματικότητα διαμορφώνεται στην πράξη και συνιστά συγκεκριμένες εμπειρίες που εγγράφονται στη συνείδηση των παιδαγωγικών υποκειμένων. Μέσα σε αυτό το πλαίσιο εξετάζονται κριτικά θέματα όπως ο ρόλος του μαθητή/της μαθήτριας και του/της εκπαιδευτικού, η μέθοδος διδασκαλίας και αξιολόγησης, η σχέση των μαθητών/ριών με τη σχολική γνώση, η πειθαρχία, οι στρατηγικές αντίστασης των μαθητών/ριών και η συγκρότηση της μαθητικής αντικουλτούρας.

1.1. 05 Παιδαγωγικές διαστάσεις της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης

(στ' εξ., κ. Ανδρούσου) *(Συνιστάται να έχει προηγηθεί το μάθημα Ταυτότητες και διακρίσεις στην εκπαίδευση)*

Αναφέρονται οι βασικές τάσεις της σύγχρονης παιδαγωγικής εμπειρίας στη διαπολιτισμική εκπαίδευση. Θα αναλυθεί η πολυμορφία και η πολλαπλότητα της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης. Κύριο πεδίο αναφοράς θα είναι η προσχολική εκπαίδευση και η ανάλυση των παιδαγωγικών πρακτικών που ισχύουν σήμερα στο ελληνικό νηπιαγωγείο. Με βάση το συγκεκριμένο αυτό υλικό οι φοιτητές/τριες θα κληθούν να αναλύσουν την ισχύουσα κατάσταση και να εντοπίσουν τις παιδαγωγικές πρακτικές που

θα μπορούσαν να λειτουργήσουν προς την κατεύθυνση της διαπραγμάτευσης της διαφοράς.

1.1.06 Επιστημονική παιδαγωγική και εκπαιδευτική πράξη: προς μία κριτική παιδαγωγική θεωρία (γ' εξ., κ. Μαρκοπούλου)

Στόχος του μαθήματος είναι να δοθούν οι θεμελιώδεις επιστημονικές αρχές της παιδαγωγικής θεωρίας και πρακτικής. Στο πλαίσιο αυτό θα μελετηθούν και θα αναλυθούν βασικές παιδαγωγικές έννοιες όπως αυτή της παιδείας, της αγωγής και της εκπαίδευσης. Στη συνέχεια θα παρουσιαστούν οι διάφοροι επιμέρους επιστημονικοί τομείς που συγκροτούν τις λεγόμενες επιστήμες της εκπαίδευσης. Θα ακολουθήσει ανάλυση των ποικίλων και πολλαπλών παραγόντων (κοινωνικών, εκπαιδευτικών), που δρουν και καθορίζουν εφαρμοσμένες εκπαιδευτικές καταστάσεις, καθώς και ανάλυση των τρόπων με τους οποίους οι παράγοντες αυτοί συγκεκριμενοποιούνται στη καθημερινή σχολική πραγματικότητα. Τέλος, θα δοθούν οι βασικές μεθοδολογικές αρχές που θεμελιώνουν τη σχέση της επιστημονικής παιδαγωγικής και της εκπαιδευτικής πράξης. Πιο συγκεκριμένα θα παρουσιαστούν οι βασικές αρχές και τα κύρια χαρακτηριστικά της κριτικής (επιστημονικής) μεθόδου και θα ακολουθήσει μια προσπάθεια σύνθεσης και ανάδειξης της σημασίας της κριτικής ανάλυσης για την αποσαφήνιση και τον προσδιορισμό των παιδαγωγικών επιλογών (εκπαιδευτικών στόχων, μεθόδων και μέσων) που χρησιμοποιούνται στα διάφορα επίπεδα της εκπαιδευτικής διαδικασίας.

1.1.07 Νεότερες κατευθύνσεις στην παιδαγωγική θεωρία και πρακτική (δ' εξ., κ. Νάκου)

Το μάθημα εξετάζει βασικές κατευθύνσεις της σύγχρονης παιδαγωγικής θεωρίας και πρακτικής και επεξεργάζεται κριτικά τη λειτουργία τους μέσα στα ευρύτερα φιλοσοφικά, κοινωνικά και πολιτισμικά πλαίσιά τους.

Κύκλος 1.2: Διδακτική

Στα πλαίσια της διδακτικής αντιμετωπίζεται η διδασκαλία ως κυρίαρχη μορφή παιδαγωγικής επικοινωνίας. Γίνεται αναφορά σε βασικές θεωρητικές τάσεις και ρεύματα που έχουν καθιερωθεί στο χώρο της παιδαγωγικής και αναφέρονται στην ανάπτυξη και μάθηση των παιδιών της προσχολικής εκπαίδευσης. Αναλύονται βασικά παιδαγωγικά προβλήματα όσον αφορά τη διαδικασία της μάθησης (ατομικές διαφορές και μάθηση, διερεύνηση και αξιολόγηση της μαθησιακής διαδικασίας) και τη σχέση μάθησης και διδασκαλίας. Η θεωρητική προσέγγιση έχει ως στόχο να κάνει σαφή τη σχέση ανάμεσα στη μάθηση και την εκπαιδευτική πράξη, ώστε να κατανοηθεί η συμβολή των ποικίλων θεωριών στη διδασκαλία και το σχεδιασμό διδακτικών προγραμμάτων.

1.2. 02 Προγραμματισμός και διδασκαλία (δ' εξ., κ. Χρυσοφίδης)

Βασικές αρχές της διδακτικής. Επιστημολογικές αφητηρίες των σπουδαιότερων διδακτικών θεωριών. Ο ρόλος του ιδεαλισμού, του μαρξισμού, της κριτικής θεωρίας και του κριτικού ορθολογισμού στην αντιμετώπιση της διδακτικής πράξης. Προεκτάσεις επιρροών στην προσχολική αγωγή. Αναλυτικό πρόγραμμα και οι ιδεολογικές του βάσεις.

Η σημασία των «ανοικτών» και των «κλειστών» αναλυτικών προγραμμάτων. Αναλυτικό πρόγραμμα και σχολική πραγματικότητα. Η συμβολή του αναλυτικού προγράμματος στην οργάνωση, το σχεδιασμό, τη διεξαγωγή και την αξιολόγηση του μαθήματος.

1.2. 03 Διδακτική πράξη: μέθοδος παρατήρησης, ψυχοπαιδαγωγικές θεωρητικές προσεγγίσεις (ε' εξ., κ. Ανδρούσου)

Η μέθοδος παρατήρησης στη διδασκαλία είναι χρήσιμη στην κατάρτιση των εκπαιδευτικών: μαθαίνοντας να αυτοπαρατηρούνται στην δουλειά τους και να παρατηρούν την τάξη τους, μπορούν να αποστασιοποιηθούν από την προσωπική εμπλοκή τους και να τοποθετήσουν τη δουλειά τους ως αντικείμενο συνεχούς έρευνας.

Στα πλαίσια του μαθήματος αυτού θα παρουσιαστούν και θα αναλυθούν:

- Οι σύγχρονες ψυχοπαιδαγωγικές θεωρίες της διδακτικής πράξης (παιδαγωγική του συμβολαίου κλπ.).
- Ερευνητικά δεδομένα γύρω από τις παραμέτρους της διδακτικής πράξης: διδάσκων, διδασκόμενος, τρόπος διδασκαλίας, περιεχόμενο, χώρος και αλληλεπιδράσεις.
- Η μέθοδος της παρατήρησης ως εργαλείο ανάλυσης της διδακτικής πράξης: η παρατήρηση ως διαδικασία, ο ρόλος του εκπαιδευτικού ως παρατηρητή, τυπολογία παρατηρήσεων (συστηματική παρατήρηση, βιωματική παρατήρηση).
- Η μέθοδος της παρατήρησης στην αρχική κατάρτιση των εκπαιδευτικών, σχέσεις παρατήρησης - αξιολόγησης.

1.2. 06 Θεωρητική εισαγωγή στα προγράμματα προσχολικής εκπαίδευσης (α' εξ., κ. Κουτσουβάνου)

Εξελεγκτική πορεία των προγραμμάτων προσχολικής εκπαίδευσης, επιδράσεις και κατευθύνσεις. Εξετάζονται ορισμένες βασικές θεωρητικές προσεγγίσεις με στόχο να κατανοηθεί η σχέση μάθησης και εκπαιδευτικής πράξης κι επίσης οι συνέπειες που έχουν οι προσεγγίσεις αυτές για το σχεδιασμό και την εφαρμογή προγραμμάτων προσχολικής εκπαίδευσης. Αναφορά στη θεωρία και την έρευνα σχετικά με την ανάπτυξη και τη μάθηση του παιδιού της προσχολικής ηλικίας καθώς και ανάλυση των σύγχρονων επιστημονικών απόψεων. Τα εκπαιδευτικά προγράμματα και τα χαρακτηριστικά τους αναλύονται και συσχετίζονται με την ανάπτυξη του παιδιού της προσχολικής ηλικίας.

Κύκλος 1.3: Εκπαίδευση, τεχνολογία και οπτικοακουστικά μέσα

Αντικείμενο της εκπαιδευτικής τεχνολογίας είναι η μελέτη και η χρήση των παραδοσιακών και σύγχρονων οπτικοακουστικών μέσων στο πλαίσιο της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Σκοπός των μαθημάτων είναι αφενός η γνώση της τεχνολογίας κάθε ξεχωριστού μέσου (τηλεόραση, φιλμ, βίντεο, μαγνητόφωνο κλπ.) και αφετέρου η μελέτη των οπτικοακουστικών μέσων ως ιδιαίτερου συστήματος παιδαγωγικής επικοινωνίας. Σε αυτό το πλαίσιο εντάσσεται και η κριτική προσέγγιση των επιδράσεων των οπτικοακουστικών μέσων μαζικής επικοινωνίας στα παιδιά της προσχολικής ηλικίας.

1.3. 02 Εισαγωγή στη χρήση φωτογραφίας (α' εξ., κ. Ντεπιάν)

Το μάθημα αυτό έχει στόχο τη γνωριμία με το οπτικό μέσο - φωτογραφία - και τις δυνατότητες χρήσης των μέσων αυτών από παιδαγωγούς και μικρά παιδιά. Το

περιεχόμενο του μαθήματος συμπεριλαμβάνει: γνωριμία με τις βασικές αρχές της φωτογραφίας (ιστορία, σημαντικές εφαρμογές, τεχνική), την εισαγωγή στη χρήση εξοπλισμού (φωτογραφική μηχανή, προβολέας διαφανειών, γραφοσκόπιο κλπ.), πρακτικές εφαρμογές που εμπλουτίζουν τις καθιερωμένες δραστηριότητες του νηπιαγωγείου, μπορούν να πραγματοποιηθούν με μικρά παιδιά και λειτουργούν σαν πρώτη επαφή με τις αρχές και δυνατότητες της φωτογραφίας.

1.3.03 Εισαγωγή στη χρήση της κινούμενης εικόνας (στ' εξ., κ. Ντεπιάν)

Το μάθημα έχει στόχο τη βασική γνωριμία με την κινούμενη εικόνα (οπτικά παιχνίδια, φιλμ/κινηματογράφος και βίντεο) και τις δυνατότητες χρήσης των μέσων αυτών από παιδαγωγούς και μικρά παιδιά. Το περιεχόμενο του μαθήματος συμπεριλαμβάνει: γνωριμία με τις βασικές αρχές της κινούμενης εικόνας (ιστορία, σημαντικές εφαρμογές, τεχνικές), εισαγωγή στη χρήση εξοπλισμού (βιντεοκάμερα, VCR κλπ.), δείγματα εφαρμογών κινούμενης εικόνας για/από μικρά παιδιά, ασκήσεις πρακτικών εφαρμογών κινούμενης εικόνας.

1.3.04 Εισαγωγή στην πληροφορική (α' εξ. Α - Α, β' εξ. Μ - Ω, κ. Γιαλαμάς)

Εισαγωγή στη χρήση ηλεκτρονικού υπολογιστή (H/Y) και άσκηση στα εξής προγράμματα εφαρμογών: λειτουργικό σύστημα Windows 95, κειμενογράφος Word, φύλλο εργασίας Excel.

Κύκλος 1.4: Ειδική αγωγή

Η Ειδική Αγωγή κατέχει τις ίδιες δυνατότητες και τους ίδιους στόχους με τη Γενική Παιδαγωγική, παρότι έχει να αντιμετωπίσει πολύ δύσκολες συνθήκες. Είναι ένας τομέας της εκπαίδευσης που δέχεται επιρροές από το ευρύτερο κοινωνικό πλαίσιο στο οποίο ανήκει.

1.4.01 Παιδαγωγική της ένταξης (στ' εξ., κ. Σιδέρη)

Αναπηρία. Η δυσκολία ενός ορισμού για την «αναπηρία». Ο ανάπηρος στην κοινωνία (πολιτική-ιστορική ανασκόπηση). Η αναπηρία από τη σκοπιά της ψυχανάλυσης, της ψυχολογίας, της κοινωνικής ψυχολογίας. Κοινωνική αλληλεπίδραση. Στάση των αναπήρων προς την αναπηρία τους. Δομή της προσωπικότητας. Η θέση του ανάπηρου στην οικογένεια. Εισαγωγή στην παιδαγωγική της ένταξης. Η παιδαγωγική της ένταξης ως εξέλιξη της ειδικής παιδαγωγικής σκέψης και πράξης. Η ένταξη στο πλαίσιο της αγωγής. Ο μη διαχωρισμός «παιδιών και νέων» με ιδιαίτερες εκπαιδευτικές ανάγκες (σε αναζήτηση νέων εννοιών). Ένταξη στο νηπιαγωγείο και στο δημοτικό. Μορφές ένταξης (εντασσόμενη ομάδα, ατομική ένταξη στο νηπιαγωγείο). Διαδικασία ένταξης στον παιδικό σταθμό και στο νηπιαγωγείο. Αρχές και στόχοι της ένταξης στην εκπαίδευση. Το σχολείο ένταξης. Ο παιδαγωγός της ένταξης.

1.4.02 Ειδική Αγωγή (ζ' εξ., κ. Σιδέρη)

-Εξέλιξη της ειδικής εκπαίδευσης: Από το ειδικό στο γενικό σχολείο. Ειδική αγωγή (ορισμοί, ιστορική αναδρομή). Η ειδική αγωγή στην Ελλάδα μετά το 1900. Στόχοι της ειδικής αγωγής. Το ειδικό σχολείο σήμερα. Ο ειδικός παιδαγωγός. Παιδαγωγική - ψυχολογική μελέτη παιδιών με ειδικές ανάγκες.

-Παιδιά με εγκεφαλική παράλυση: Το αντικείμενο, οι στόχοι και οι μέθοδοι της εκπαίδευσης παιδιών με εγκεφαλική παράλυση. Ιδιαιτερότητες της εξέλιξης των ψυχικών λειτουργιών (προσοχή, μνήμη, αντίληψη, σκέψη) σε παιδιά με εγκεφαλική παράλυση. Εξέλιξη των κινητικών τους δυνατοτήτων. Ιδιαιτερότητες της γλωσσικής τους εξέλιξης. Διαμόρφωση των δραστηριοτήτων και του αναλυτικού προγράμματος κατά την εκπαίδευση παιδιών με εγκεφαλική παράλυση. Προετοιμασία των νηπίων με εγκεφαλική παράλυση για την επιτυχή μετάβασή τους στη δημοτική εκπαίδευση.

-Παιδιά με νοητική καθυστέρηση: Το αντικείμενο, οι στόχοι και οι μέθοδοι της εκπαίδευσης των νοητικά καθυστερημένων παιδιών. Εξέλιξη των γλωσσικών και νοητικών τους δυνατοτήτων. Διαμόρφωση των δραστηριοτήτων και του αναλυτικού προγράμματος κατά την εκπαίδευση παιδιών με νοητική καθυστέρηση. Προετοιμασία των νηπίων με νοητική καθυστέρηση για την επιτυχή μετάβασή τους στη δημοτική εκπαίδευση.

1.4.06 Εκπαίδευση παιδιών με αισθητηριακές διαταραχές (κώφωση, τύφλωση) (Σεμινάριο, η' εξ., κ. Σιδέρη) (Απαιτείται οι φοιτητές/ριες να έχουν περάσει το μάθημα Παιδαγωγική της Ένταξης)

-Κώφωση: Το αντικείμενο, οι στόχοι και οι μέθοδοι της εκπαίδευσης των κωφών παιδιών. Ομοιότητες και διαφορές στη διαδικασία εκπαίδευσης βαρήκοων και κωφών παιδιών. Ψυχολογική και παιδαγωγική προσέγγιση των κωφών παιδιών. Αισθητηριακή εξέλιξη των κωφών παιδιών. Ιδιαιτερότητες των ψυχικών λειτουργιών (προσοχή, μνήμη, αντίληψη). Γλωσσική και νοητική εξέλιξη των κωφών παιδιών. Προετοιμασία των νηπίων με διαταραχές ακοής για μια ομαλή μετάβαση στη δημοτική εκπαίδευση. Προβληματισμοί και διαδικασίες επιλογής ενός ενταξιακού ή ενός ειδικού σχολείου για κωφά παιδιά. Κώφωση και πολλαπλές αναπηρίες. Διαμόρφωση των αναλυτικών προγραμμάτων κατά την εκπαίδευση κωφών παιδιών.

-Τύφλωση. Το αντικείμενο, οι στόχοι και οι μέθοδοι της εκπαίδευσης τυφλών παιδιών. Ιδιαιτερότητες της εξέλιξης των ψυχικών λειτουργιών (προσοχή, μνήμη, αντίληψη, φαντασία) σε παιδιά με διαταραχές όρασης. Εξέλιξη του προσανατολισμού στο χώρο. Αισθητηριακή εξέλιξη των τυφλών παιδιών. Ιδιαιτερότητες της γλωσσικής εξέλιξης. Διαμόρφωση των δραστηριοτήτων και του αναλυτικού προγράμματος κατά την εκπαίδευση παιδιών με διαταραχές όρασης. Προετοιμασία των τυφλών νηπίων για την ομαλή μετάβασή τους στη δημοτική εκπαίδευση.

Ενότητα 2: Ψυχολογία

Κύκλος 2.0: Εισαγωγή

Εισάγει στην επιστήμη της ψυχολογίας και στη μελέτη της συμπεριφοράς των ζώων οργανισμών. Παρουσιάζει περιληπτικά τα αντικείμενα με τα οποία ασχολείται η ψυχολογία, τις θεωρίες και τις μεθόδους που χρησιμοποιεί για να μελετήσει επιστημονικά την ανθρώπινη συμπεριφορά, αλλά και τη συμπεριφορά των ζώων. Προσφέρει μια γενική άποψη των αρχών που διέπουν τις ειδικότητές της. Τις αρχές αυτές τις εξετάζει μέσα από τη μεθοδολογία, την ωρίμανση και την εξέλιξη, τα κίνητρα, τις αισθήσεις, τα συναισθήματα, τις γνωστικές λειτουργίες, τις αρχές και τις διαδικασίες της

μάθησης, την ψυχολογική μέτρηση και αξιολόγηση, τις θεωρίες και την εκτίμηση της προσωπικότητας, την προσαρμογή, τις διαταραχές της συμπεριφοράς, τις θεραπευτικές τεχνικές, την κοινωνική συμπεριφορά, την επαγγελματική προσαρμογή και αποδοτικότητα.

2.0. 01 Εισαγωγή στην ψυχολογία (α' εξ., κ. Μαλικιώση)

Εισάγει στο περιεχόμενο της επιστήμης της ψυχολογίας. Προσπαθεί να συνδέσει τη θεωρητική με την πρακτική προσέγγιση, παρουσιάζοντας τα πιο σημαντικά πορίσματα της ψυχολογικής έρευνας που δείχνουν και εξηγούν τους τρόπους και τα στάδια μέσα από τα οποία αναπτύχθηκε η επιστήμη της ψυχολογίας. Περιλαμβάνει: Εισαγωγή. Έννοια, περιεχόμενο και ιστορική εξέλιξη της ψυχολογίας. Μεθοδολογία. Βιολογικοί μηχανισμοί της συμπεριφοράς. Αντίληψη, μάθηση, μνήμη, γνωστικές λειτουργίες.

Κύκλος 2.1: Αναπτυξιακή ψυχολογία

Καλύπτει το γνωστικό αντικείμενο «ανθρώπινη ανάπτυξη», δηλαδή την ψυχολογική ανάπτυξη από την εμβρυακή ζωή ως τα γηρατειά. Περιέχει μαθήματα για τις ειδικές μεθόδους της αναπτυξιακής ψυχολογίας, για τους επιμέρους τομείς της γνωστικής, συναισθηματικής, κοινωνικής και γλωσσικής ανάπτυξης, καθώς και μαθήματα που αφορούν ειδικότερα την ανάπτυξη κατά τα στάδια της βρεφονηπιακής, παιδικής και εφηβικής ηλικίας.

2.1. 03 Αναπτυξιακή ψυχολογία: συναισθηματική ανάπτυξη με έμφαση στις ψυχολογικές διεργασίες κατά τη βρεφική και νηπιακή ηλικία (δ' εξ., κ. Μαράτου)

Ορίζονται τα συναισθήματα και περιγράφεται η πρόωμη εμφάνισή τους τα δύο πρώτα χρόνια της ζωής. Περιγράφεται η συναισθηματική εξέλιξη του παιδιού και του εφήβου, με άξονα τις ψυχοδυναμικές θεωρίες και με ιδιαίτερη έμφαση σε όσες θεωρίες ασχολήθηκαν ιδιαίτερα με τη βρεφική και τη νηπιακή ηλικία (Freud, Klein, Spitz, Winnicott, Mahler). Ακόμη, παρουσιάζονται και συζητούνται θεωρίες για τη γλωσσική ανάπτυξη: συμπεριφοριστική (Skinner), βιολογικές/γενετικές (Lenneberg, Chomsky), γνωστικές (Piaget, Vygotsky) και κοινωνική (Bernstein).

2.1. 04 Ανάπτυξη του λόγου (δ' εξ., κ. Κατή)

1. Εισαγωγή στη μελέτη της ανάπτυξης των γλωσσικών/επικοινωνιακών ικανοτήτων: ιστορική ανασκόπηση, θεωρητικά και μεθοδολογικά ζητήματα. 2. Η ανάπτυξη γλωσσικών ικανοτήτων γλώσσας: φωνολογικές, γραμματικές, σημασιολογικές ικανότητες. 3. Η ανάπτυξη επικοινωνιακών ικανοτήτων: πραγματολογικών, κειμενικών, κοινωνιογλωσσικών. 4. Γλωσσικές/επικοινωνιακές ικανότητες και εκπαίδευση.

2.1.05 Θέματα κοινωνικής ανάπτυξης (ε' εξ., κ. Παπαδοπούλου)

Αναλύονται ο τρόπος και οι μηχανισμοί με τους οποίους τα παιδιά, κατά την αναπτυξιακή τους πορεία, αντιλαμβάνονται, κατανοούν, εντάσσονται δημιουργικά και συμμετέχουν στον κοινωνικό τους χώρο. Κεντρική έννοια αποτελεί η διαδικασία της

κοινωνικοποίησης, μέσω της οποίας τα παιδιά αποκτούν τη γνώση, τις συνήθειες, τις αξίες που θα τους επιτρέψουν να γίνουν μέλη της κοινότητας από την οποία προέρχονται.

2.1.06 Θεωρίες γνωστικής ανάπτυξης (β' εξ., κ. Παπαδοπούλου)

Εξετάζεται ο τρόπος με τον οποίο τα παιδιά κατανοούν το περιβάλλον τους και οργανώνουν τη σκέψη τους, μέσα από τις θεωρίες του Πιαζέ και των νεο-Πιαζετικών, την κοινωνικο-πολιτισμική προσέγγιση του Βυγκότσκι, τις θεωρίες του νου.

2.1. 07 Γνωστική ανάπτυξη του παιδιού και του εφήβου: η θεωρία του Jean Piaget (γ' εξ., κ. Μαράτου)

Αναπτύσσονται οι βασικές έννοιες και η μεθοδολογία της θεωρίας του Jean Piaget καθώς και τα τέσσερα στάδια της νοητικής ανάπτυξης του παιδιού και του εφήβου, με παραδείγματα από τις έρευνες της Σχολής της Γενεύης. Ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στα δύο πρώτα στάδια που αναφέρονται στο παιδί της προσχολικής ηλικίας. Θα γίνει μνεία και σε πρόσφατες έρευνες με νεογέννητα και βρέφη, που αμφισβητούν ορισμένα σημεία της «γενετικής» ψυχολογίας του Piaget.

2.1. 08 Παιχνίδι: Ο ρόλος του στην ψυχοκοινωνική ανάπτυξη (Σεμινάριο η' εξ., κ. Παπαδοπούλου)

Εξετάζεται το παιχνίδι ως δραστηριότητα που αναπτύσσεται από την αρχή της ζωής και συμβάλλει στην ψυχοκοινωνική ανάπτυξη του βρέφους ή του παιδιού. Παρουσιάζονται διαφορετικές θεωρητικές προσεγγίσεις για τη φύση και τη σημασία του παιχνιδιού, καθώς και ο ρόλος του ως παιδαγωγικό, διαγνωστικό και θεραπευτικό εργαλείο.

Κύκλος 2.2: Κοινωνική Ψυχολογία

Η κοινωνική ψυχολογία, που αποτελεί τομή των κοινωνιολογικών παραγόντων και των ψυχολογικών καταβολών της ανθρώπινης συμπεριφοράς, είναι απαραίτητη για τη διερεύνηση των κοινωνικών φαινομένων. Το μάθημα εισάγει στο έργο, τις ιδιαιτερότητες και τις μεθόδους της κοινωνικής ψυχολογίας. Τα επιμέρους θέματα που απασχολούν τη σύγχρονη κοινωνική ψυχολογία εντάσσονται σε τέσσερις μεγάλες ενότητες: Ατομικές Διεργασίες και Κοινωνική Συμπεριφορά, Διατομικές Διεργασίες, Ομαδικές Διεργασίες και Διομαδικές Σχέσεις, Συναλλαγή στο Ευρύτερο Κοινωνικό Περιβάλλον.

2.2. 03 Ανδρισμός και θηλυκότητα: μύθοι και στερεότυπα (γ' εξ., κ. Ιγγλέση)

Εξετάζονται τα φυλετικά στερεότυπα και η λειτουργία τους στη διαμόρφωση των ρόλων των φύλων. Η οικογένεια, το σχολείο, τα Μ.Μ.Ε. διερευνώνται ως τόποι αναπαραγωγής ενός πλέγματος ιδιαίτερων χαρακτηριστικών συμπεριφορών και συναισθημάτων, που αντανακλούν τις κυρίαρχες στην κοινωνία στερεότυπες αναπαραστάσεις του ανδρισμού και της θηλυκότητας.

2.2. 04 Κοινωνιολογικές και ψυχολογικές θεωρίες για την οικογένεια (Σεμινάριο, η' εξ., κ. Δραγώνα) (Συνιστάται να έχουν προηγηθεί τα μαθήματα: Εισαγωγή στη ψυχολογία, Κλινική ψυχολογία, Κοινωνική ψυχολογία, Θεωρίες προσωπικότητας)

Το μάθημα προϋποθέτει μια σύνθεση προηγούμενων γνώσεων τόσο στο χώρο της κοινωνιολογίας όσο και της ψυχολογίας. Εισάγονται τα γνωστικά πλαίσια στα οποία εντάσσεται η μελέτη της οικογένειας. Παρουσιάζεται η ιστορική και συγκριτική μέθοδος μελέτης της οικογένειας: οι θεωρίες για την επίδραση της κοινωνίας στη μορφή και τη δομή της οικογένειας (Engels, Morgan, Durkheim) και σύγχρονες θεωρίες για το γάμο και τη συγγένεια στα πλαίσια τόσο της αρχαϊκής κοινωνίας (Levi-Stauss) όσο και της βιομηχανικής (Parsons). Αναλύονται κάποιες κριτικές θέσεις απέναντι στην οικογένεια που απορρέουν από τον υπαρξισμό (R.D. Laing), από τη μαρξιστική παράδοση (Adorno, Horkheimer και Marcuse) και το φεμινιστικό κίνημα. Επισημαίνονται οι αναφορές στην οικογένεια στο έργο του Freud και η συνεισφορά της ψυχοδυναμικής προσέγγισης στην κατανόηση της οικογένειας. Παρουσιάζεται εκτενώς η μελέτη της οικογένειας από τη σύγχρονη προσέγγιση της συστηματικής θεωρίας. Τέλος, αναλύονται οι λειτουργίες και η δομή της ελληνικής οικογένειας.

2.2. 06 Εφηβεία (ε' εξ., κ. Παπαδοπούλου)

Θα συζητηθούν κρίσιμα ζητήματα του μεταβατικού σταδίου της εφηβείας, όπως οι σωματικές αλλαγές και οι ψυχικές ανακατατάξεις, η διαμόρφωση ταυτότητας, η ανάγκη για αυτονομία, η λήψη αποφάσεων, οι αξίες και η ανάγκη για αμοιβαία κατανόηση. Θα συζητηθεί επίσης ο ρόλος του οικογενειακού και ευρύτερου κοινωνικού περιβάλλοντος στις διαδικασίες μετάβασης από την παιδική στην ενήλικη ζωή.

Κύκλος 2.3: Ψυχολογία ατομικών διαφορών και ψυχοπαθολογία

Ο κύκλος αυτός καλύπτει θέματα όπως η εισαγωγή στην κλινική ψυχολογία, η μεθοδολογία της κλινικής έρευνας (όπως βασικές αρχές της κλινικής συνέντευξης και ατομικό ιστορικό), οι βασικές ψυχολογικές θεωρίες για τη διαμόρφωση της προσωπικότητας με έμφαση στις ατομικές διαφορές, η περιγραφή των μεγαλύτερων ψυχοπαθολογικών συνδρόμων της βρεφικής και πρώτης παιδικής ηλικίας, με ιδιαίτερη έμφαση σε εκείνες τις περιπτώσεις που αντιμετωπίζουν πρώτοι/ες οι νηπιαγωγοί και καλούνται να τις διαχειριστούν.

2.3. 03 Διαταραχές των παιδιών της προσχολικής ηλικίας (στ' εξ., κ. Μαράτου)
(Απαιτείται να έχουν περάσει οι φοιτητές/ριες δύο μαθήματα Αναπτυξιακής Ψυχολογίας)

Ορίζονται οι έννοιες του παθολογικού/φυσιολογικού, της ψυχικής διαταραχής και του συμπτώματος. Παρουσιάζονται οι εξής ψυχοπαθολογικές ενότητες, με έμφαση στην ευαισθητοποίηση των νηπιαγωγών για την αντιμετώπιση πιθανών τέτοιων διαταραχών στα παιδιά που φοιτούν στο νηπιαγωγείο: Διαταραχές της διατροφής και του ύπνου-ενούρησης-εγκόπρισης. Διαταραχές της ομιλίας και του λόγου. Διαταραχή της ελλειμματικής προσοχής. Παιδικές νευρώσεις. Νοητική καθυστέρηση. Παιδικός αυτισμός. Άλλες παιδικές ψυχώσεις. Το σύνδρομο του ψυχοκοινωνικού νανισμού.

2.3.05 Θεωρίες προσωπικότητας (γ' εξ., κ. Παπούδη)

Ορισμός της προσωπικότητας και η διαμάχη γενετικού-περιβαλλοντικού καθορισμού. Η μελέτη της προσωπικότητας. Οι θεωρίες προσωπικότητας. Οι θεωρίες των τύπων. Ψυχοδυναμικές θεωρίες. Μπηγεβιοριστική θεωρία. Θεωρία των χαρακτηριστικών. Θεωρίες παραγόντων. Θεωρία εαυτού. Πρόσφατες θεωρίες της προσωπικότητας.

2.3.06 Η επικοινωνία και τα προβλήματα της στην παιδική ηλικία (δ' εξ., κ. Παπούδη)

Ανάπτυξη της επικοινωνίας και ιδιαίτερα της μη λεκτικής επικοινωνίας. Βρεφική ηλικία: κοινωνικές δεξιότητες και κοινωνική αλληλεπίδραση. Παιδική ηλικία: κοινωνική αλληλεπίδραση μέσα στην οικογένεια και με συνομήλικους. Οι θεωρίες των Trevarthen, Stern και Bruner. Ο ρόλος της αλληλεπίδρασης μητέρας-παιδιού στην ανάπτυξη και πιθανοί ανασταλτικοί παράγοντες. Η περίπτωση του παιδιού με νοητική καθυστέρηση. Η περίπτωση του παιδιού με διαταραχές λόγου. Η περίπτωση της κοινωνικής αποστέρησης. Η περίπτωση του αυτιστικού παιδιού. Η περίπτωση της μητέρας με κατάθλιψη.

Κύκλος 2.4: Εκπαιδευτική ψυχολογία και συμβουλευτική ψυχολογία

Ασχολείται με τη μελέτη της φύσης, των όρων, της μέτρησης και της αξιολόγησης της μάθησης στο σχολικό και στο γενικότερο εκπαιδευτικό πλαίσιο. Μελετά τις διαδικασίες μέσα από τις οποίες ο/η παιδαγωγός περνάει στο μαθητή και στη μαθήτριά του την πληροφόρηση, τις δεξιότητες, τις αξίες, τις στάσεις καθώς και τον τρόπο με τον οποίο εφαρμόζει τις αρχές της ψυχολογίας στην πρακτική της διδασκαλίας στην προσπάθεια να προωθήσει την ανάπτυξη και εξέλιξη του μαθητή και της μαθήτριάς. Εκπαιδεύει στην ψυχοδυναμική των ανθρώπινων σχέσεων, έτσι ώστε οι μελλοντικοί παιδαγωγοί να μπορούν να αναγνωρίζουν τα συναισθήματα, τις σκέψεις, τις επιθυμίες και τις πηγές προβληματισμού των μαθητών/ριών τους συμβάλλοντας έτσι στην όλη μαθησιακή διαδικασία και την προσωπική ανάπτυξη τόσο των μαθητών/ριών τους όσο και των ίδιων.

2.4. 01 Ψυχολογία της εκπαίδευσης (β' εξ., κ. Μαλικιώση)

Ασχολείται με την εφαρμογή των αρχών, των τεχνικών και άλλων πόρων της ψυχολογίας για την επίλυση των προβλημάτων που αντιμετωπίζει ο/η παιδαγωγός στην προσπάθειά του να προωθήσει την ανάπτυξη και εξέλιξη του μαθητή και της μαθήτριάς. Περιλαμβάνει: Έννοια και περιεχόμενο της Ψυχολογίας της Εκπαίδευσης, Μέθοδοι έρευνας, Βασικές ψυχολογικές αρχές της εξέλιξης της διαδικασίας της μάθησης, Παράγοντες που επηρεάζουν την εξέλιξη της προσωπικότητας, Το σχολείο ως φορέας κοινωνικοποίησης, Προβλήματα συμπεριφοράς στο σχολείο και αντιμετώπισή τους, κ.ά.

2.4. 02 Συμβουλευτική Ψυχολογία (στ' εξ., κ. Μαλικιώση)

Ευαισθητοποίηση των φοιτητών/ριών στο σημαντικό ρόλο που διαδραματίζει η συμβουλευτική στο χώρο της παιδείας. Εκπαίδευση στην ψυχοδυναμική των ανθρώπινων σχέσεων έτσι ώστε οι μελλοντικοί παιδαγωγοί να μπορούν να αναγνωρίζουν τα συναισθήματα, τις σκέψεις και τις επιθυμίες των μικρών παιδιών αλλά και όλων με

όσους αλληλεπιδρούν. Περιλαμβάνει: Εισαγωγή στη φιλοσοφία, τη φύση και τους στόχους της, Ιστορική εξέλιξη, Μεθοδολογία, Θεωρητικές κατευθύνσεις, Συμβουλευτική διαδικασία.

2.4.03 Εφαρμοσμένη Συμβουλευτική Ψυχολογία (Σεμινάριο, ζ' εξ., κ. Μαλικιώση) (Απαιτείται οι φοιτητές/ριες να έχουν περάσει το μάθημα Συμβουλευτική Ψυχολογία)

Μελέτη της συμβουλευτικής διαδικασίας μέσα από μια πρακτική προσέγγιση που θα βοηθήσει το φοιτητή και τη φοιτήτρια να μάθει πως πρέπει να διεξάγεται μια εποικοδομητική συνέντευξη ή συνομιλία. Περιλαμβάνει: Βασικές αρχές της συμβουλευτικής συνέντευξης, Τρόποι καλύτερης συμβουλευτικής προσέγγισης, Δομή και στάδια εξέλιξης της συμβουλευτικής σχέσης, Επίβλεψη, ανάλυση και εκτίμηση πρακτικής εφαρμογής των επιμέρους δεξιοτήτων της συμβουλευτικής διαδικασίας.

Ενότητα 3: Κοινωνικές Επιστήμες

Κύκλος 3.0: Εισαγωγή

Τα μαθήματα του κύκλου αυτού επιδιώκουν μια εισαγωγή στο αντικείμενο, τις έννοιες, τις μεθόδους, την ιστορία, τη σύγχρονη προβληματική και τις τάσεις των κοινωνικών επιστημών. Εξοικειώνουν με τα ερμηνευτικά και ερευνητικά εργαλεία τους. Διερευνούν τις σχέσεις μεταξύ των διαφορετικών κλάδων των επιστημών αυτών και τη σύνδεσή τους με τη θεματική της εκπαίδευσης και της αγωγής.

3.0.01 Εισαγωγή στις κοινωνικές επιστήμες (γ' εξ., κ. Μαυρίδης)

Το μάθημα επιχειρεί να εξοικειώσει τους φοιτητές/ριες με τον τρόπο σκέψης των κοινωνικών επιστημών. Δίνει έμφαση στην πολλαπλότητα των προσεγγίσεων που χαρακτηρίζει την κοινωνιολογία και επιχειρεί να αναδείξει την εσωτερική τους συνοχή. Η αναφορά σε βασικές κοινωνιολογικές θεωρήσεις (λειτουργισμός, συμβολική αλληλεπίδραση, εθνομεθοδολογία, μαρξισμός κτλ.) γίνεται μέσα από την παρουσίαση του αντικειμένου και του δικτύου των εννοιών τους. Η καθημερινότητα και ο λόγος της (και πιο συγκεκριμένα η εκπαιδευτική πραγματικότητα) συγκροτεί το υλικό που ανακατασκευάζει κάθε φορά με βάση τα εννοιολογικά εργαλεία και τον τρόπο σκέψης της εξεταζόμενης κοινωνιολογικής θέσης.

Κύκλος 3.1: Κοινωνιολογία της εκπαίδευσης

Στα μαθήματα του κύκλου αυτού γίνεται μια κοινωνιολογική προσέγγιση διαφορετικών όψεων της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Στο επίκεντρο βρίσκονται τα ζητήματα της κοινωνικής λειτουργίας του εκπαιδευτικού θεσμού, της ισότητας των ευκαιριών, της κοινωνικής κινητικότητας δια της εκπαίδευσης, της γλώσσας και των κωδίκων της, των σχέσεων εξουσίας και ιδεολογίας στο σχολείο, των σχέσεων και στάσεων που αναπτύσσονται στη σχολική τάξη, της συμβολικής ανταλλαγής και επικοινωνίας, της καλλιέργειας κοινωνικών ταυτοτήτων, της αναπαραγωγής της γνώσης, της συγκρότησης των υποκειμένων και της κοινωνικοποίησης, της χρήσης και του ορισμού του σχολικού

χρόνου και χώρου, της ανάπτυξης και κοινωνικής αξιοποίησης συγκεκριμένων εκπαιδευτικών πρακτικών.

3.1.01 Κοινωνιολογία της εκπαίδευσης: κοινωνιολογική ανάλυση της ελληνικής εκπαίδευσης (δ' εξ., κ. Κοντογιαννοπούλου-Πολυδωρίδη)

Οι στόχοι του μαθήματος περιλαμβάνουν εκτός των άλλων την «απεξάρτηση» των φοιτητριών/τών από την αποστήθιση, ως τρόπο μάθησης, και την έκθεση ιδεών, ως αντίληψη που υποκαθιστά την επεξεργασία της επιστημονικής γνώσης. Το περιεχόμενο του μαθήματος εστιάζεται στην κοινωνιολογική μελέτη της ελληνικής εκπαίδευσης. Αυτό σημαίνει τη χρήση θεωρίας και πραγματολογικό υλικό για την κοινωνιολογική διερεύνηση φαινομένων της ελληνικής εκπαίδευσης. Η έμφαση είναι στις εξετάσεις, επειδή αποτελούν το μόνο θεσμικό και φανερό εμπόδιο στη φοίτηση στις ανώτερες βαθμίδες της εκπαίδευσης και επειδή είναι αποφασιστικής σημασίας στην κατανόηση του ρόλου της εκπαίδευσης για την ελληνική κοινωνία. Το μάθημα αποτελείται από τρεις δραστηριότητες: α) Τη συνήθη πανεπιστημιακή παράδοση, β) Την πρακτική εργαστηριακή άσκηση των φοιτητριών/τών, γ) Την αξιολόγηση με βάση την πρακτική εργαστηριακή άσκηση των φοιτητριών/τών ή την εξέταση στο τέλος του εξαμήνου (στην αίθουσα με ανοιχτά βιβλία ή στο σπίτι κατά τη διάρκεια διημέρου ή στην αίθουσα χωρίς βιβλία).

3.1.03 Οι κοινωνικές παράμετροι της εκπαιδευτικής διαδικασίας (β' εξ., κ. Φραγκουδάκη)

Οι κυριότεροι παράγοντες που καθορίζουν τη σχολική επιτυχία ή αποτυχία. Η κοινωνική διάσταση της σχολικής γνώσης. Η σημασία της αντισταθμιστικής εκπαίδευσης στην προσχολική αγωγή. Η αφαιρετική ικανότητα και η μεταμόρφωση της ύλης στο νηπιαγωγείο.

3.1.04 Ταυτότητες και διακρίσεις στην εκπαίδευση (Σεμινάριο ε' εξ., κ. Ασκούνη) (Απαιτείται οι φοιτητές/ριες να έχουν περάσει τα μαθήματα Οι κοινωνικές παράμετροι της εκπαιδευτικής διαδικασίας, Στοιχεία τεκμηρίωσης επιστημονικών εργασιών και Ελληνική ιστορία: 19ος αιώνας)

Το μάθημα αναφέρεται στον τρόπο με τον οποίο συγκροτείται η κοινωνική ταυτότητα και στο ρόλο που διαδραματίζει το σχολείο σ' αυτή τη διαδικασία. Ο ορισμός της ταυτότητας (του ίδιου) προϋποθέτει την ετερότητα (τον άλλο) και κάθε ταυτότητα κατατάσσει τα άτομα διαφοροποιώντας τα. Η διαφοροποίηση αυτή όμως συνδέεται με αξιολογήσεις, ιεραρχήσεις και αποκλεισμούς του «άλλου», του διαφορετικού. Στο μάθημα εξετάζεται η ιδιαίτερη συμβολή του σχολείου στη διαμόρφωση συλλογικών ταυτοτήτων, αλλά και οι συνακόλουθες διαδικασίες διαφοροποίησης και αποκλεισμού του «διαφορετικού». Το ενδιαφέρον εστιάζεται σε τρεις βασικές εκδοχές της ταυτότητας που δομούνται γύρω από τους άξονες: φύλο, έθνος, κοινωνική τάξη.

3.1.17 Σεμινάριο Κοινωνιολογίας της εκπαίδευσης: το επάγγελμα του εκπαιδευτικού (Σεμινάριο, η' εξ., κ. Ασκούνη) (Απαιτείται οι φοιτητές/ριες να έχουν περάσει ένα μάθημα Κοινωνιολογίας της εκπαίδευσης και ένα μάθημα Μεθόδων έρευνας.)

Το σεμινάριο αναφέρεται στους εκπαιδευτικούς ως κοινωνικο-επαγγελματική ομάδα. Επικεντρώνεται στις νηπιαγωγούς και επιχειρεί να εξετάσει μέσα από μια ιστορική οπτική τη συγκρότηση αυτής της ομάδας, τα κοινωνικά, μορφωτικά και επαγγελματικά της χαρακτηριστικά, καθώς και τις διαδικασίες μετασχηματισμού που την χαρακτηρίζουν τη σύγχρονη περίοδο.

Κύκλος 3.2: Συγκριτική εκπαίδευση

Αντικείμενο της συγκριτικής εκπαίδευσης είναι η συγκριτική μελέτη και ανάλυση της εκπαιδευτικής πραγματικότητας, όπως διαμορφώνεται σε διάφορα κοινωνικά, οικονομικά, πολιτικά, ιστορικά και πολιτισμικά πλαίσια. Το εάν αποτελεί κλάδο των επιστημών της αγωγής ή πεδίο επιστημονικής έρευνας, παραμένει υπό συζήτηση. Σε κάθε περίπτωση όμως, η συγκριτική εκπαίδευση χαρακτηρίζεται από διαπλοκή στοιχείων, όπως: η συγκριτική προσέγγιση, εμπλουτισμένη από εμπειρίες που αναφέρονται σε πολλές χώρες και διάφορα εκπαιδευτικά συστήματα, η διεπιστημονικότητα, η κριτική/παρεμβατική διάθεση σχετικά με τα εκπαιδευτικά πράγματα.

3.2.01 Επιστημολογικές και μεθοδολογικές προσεγγίσεις στη συγκριτική εκπαίδευση (η' εξ., κ. Ηλιού)

Η συγκριτική εκπαίδευση προσδιορίζεται επιστημολογικά από τη σχέση της τόσο με άλλους συγκριτικούς επιστημονικούς κλάδους όσο και με τις άλλες επιστήμες της αγωγής. Η συγκριτική προσέγγιση αποτελεί το κύριο μεθοδολογικό της εργαλείο. Παρουσιάζονται τυπολογίες των επιστημών της αγωγής καθώς και η ιστορία της συγκρότησης της συγκριτικής εκπαίδευσης διεθνώς και στην Ελλάδα. Στη συνέχεια, αφού περιγραφούν οι κυριότεροι διεθνείς οργανισμοί με έμφαση σε αυτούς του συστήματος των Ηνωμένων Εθνών, διαγράφεται ο ρόλος τους στη διαμόρφωση και εξέλιξη της συγκριτικής εκπαίδευσης. Τέλος, επισημαίνεται με σχετικά παραδείγματα πώς η εκπαιδευτική πολιτική των διεθνών οργανισμών μπορεί να αξιοποιηθεί δημιουργικά από τις διάφορες χώρες, στο μέτρο που έχουν αναπτύξει ενδογενές πλαίσιο για τη διαμόρφωση εθνικής εκπαιδευτικής πολιτικής.

3.2.03 Η εκπαίδευση στη νέα Ευρώπη και κοινωνικά δικαιώματα (ζ' εξ., κ. Ζαμπέτα)

Το μάθημα αναφέρεται στις διαδικασίες συγκρότησης της ΕΟΚ και της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Αναλύονται οι θεσμοί και οι διαδικασίες λήψης των αποφάσεων της Ένωσης στον τομέα της εκπαιδευτικής πολιτικής και εξετάζονται οι βασικότερες τάσεις πολιτικών, τόσο στο επίπεδο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όσο και στο επίπεδο χωρών-μελών. Παράλληλα αναλύεται η έννοια του ευρωπαίου πολίτη, ιδιαίτερα κάτω από το πρίσμα των κοινωνικών πολώσεων που δημιουργούνται σε συνθήκες κρίσης του κράτους πρόνοιας στο χώρο της νέας Ευρώπης. Στο πλαίσιο αυτής της ανάλυσης εξετάζεται η δυνατότητα άσκησης εναλλακτικών εκπαιδευτικών πολιτικών, οι οποίες να συμβάλουν σε μια στρατηγική εμπέδωσης των κοινωνικών πολιτικών δικαιωμάτων.

3.2.04 Η εκπαιδευτική και κοινωνική πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης: συγκρότηση και εφαρμογή (ε' εξ., κ. Μενδρινού)

Σκοπός του μαθήματος είναι να παρουσιάσει και να αναλύσει το περιεχόμενο της εκπαιδευτικής και της κοινωνικής πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στην εξέταση των θεσμικών μηχανισμών που διέπουν τη συγκρότηση και τον έλεγχο της εφαρμογής αυτών των πολιτικών, καθώς και στα προβλήματα υλοποίησής τους στο εθνικό επίπεδο.

3.2.05 Οι κοινωνικές διαστάσεις της Ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης: εκπαίδευση, κοινωνική προστασία, βελτίωση συνθηκών διαβίωσης (στ' εξ., κ. Μενδρινού)

Σκοπός του μαθήματος είναι η εξέταση της κοινωνικής διάστασης της Ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης. Το κοινωνικό στοιχείο, αν και έμμεσα προβαλλόμενο, είναι διάχυτο στη δράση των Ευρωπαϊκών θεσμών. Από την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας μέχρι σήμερα, οι κοινωνικές παράμετροι αποτελούν κεντρική, και ίσως συνεκτική προϋπόθεση για την πρόοδο της διαδικασίας ολοκλήρωσης (ενδεικτικά είναι τα κοινωνικά κριτήρια σε κύριες οικονομικές πολιτικές της Ε.Ε., που στηρίζουν λόγους εξαιρέσεων - αποκλίσεων). Το μάθημα επιχειρεί να αναλύσει τα στοιχεία εκείνα (διάφορους τομείς πολιτικής) που συνθέτουν το κοινωνικό περιεχόμενο της Ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης, όπως αυτά προκύπτουν σε σειρά Ευρωπαϊκών πολιτικών (κοινωνική πολιτική, πολιτικές εκπαίδευσης και έρευνας, πολιτικές για το περιβάλλον και την περιφερειακή ανάπτυξη, καθώς και πολιτικές άλλου περιεχομένου, όπως η πολιτική ανταγωνισμού και η βιομηχανική πολιτική, που δεν στερούνται κοινωνικών κριτηρίων στην εφαρμογή τους). Στα πλαίσια της εξέτασης αυτών των πολιτικών ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στη συγκριτική ανάλυση των επιπτώσεων αλλά και των περιορισμών των κοινωνικών παραμέτρων κατά την υλοποίηση των διάφορων πολιτικών στο εθνικό επίπεδο των κρατών μελών. Τέλος το μάθημα θα εξετάσει τις επιπτώσεις της Ευρωπαϊκής εκπαιδευτικής πολιτικής σε συγκριτική προοπτική, εστιάζοντας στα εκπαιδευτικά συστήματα των επιμέρους κρατών-μελών.

Κύκλος 3.3: Εκπαιδευτική πολιτική και ιστορία της εκπαίδευσης

Στο πλαίσιο του αντικείμενου της εκπαιδευτικής πολιτικής αναλύεται η εκπαίδευση ως δραστηριότητα του σύγχρονου κράτους και εξετάζονται θέματα που αφορούν: θεωρίες κράτους και ερμηνείες της σχέσης κράτους - εκπαίδευσης - κοινωνίας, διαδικασίες διαμόρφωσης και κριτική της εκπαιδευτικής πολιτικής, σχέση δημόσιων και ιδιωτικών συμφερόντων στην εκπαίδευση, συγκριτική ανάλυση εκπαιδευτικών πολιτικών και μεταρρυθμίσεων κ.ά. Η ιστορία της εκπαίδευσης εξετάζει τη διαχρονική προοπτική των τάσεων και των θεσμών που χαρακτηρίζουν επιμέρους εκπαιδευτικά συστήματα ή και παιδαγωγικές θεωρίες. Οι τομές της είναι άλλοτε χρονολογικές, άλλοτε γεωγραφικές και άλλοτε ειδολογικές.

3.3.01 Κράτος και εκπαίδευση (στ' εξ., κ. Ζαμπέτα)

Αναλύονται οι βασικότερες θεωρητικές προσεγγίσεις που αφορούν την ερμηνεία της σχέσης κράτους και εκπαίδευσης (φιλελεύθερες, μαρξιστικές, πλουραλιστικές

προσεγγίσεις κ.ά.), με στόχο την κριτική ανακατασκευή των επιχειρημάτων που προτείνουν. Στο πλαίσιο αυτό εξετάζονται θέματα όπως η ερμηνεία της παρέμβασης του κράτους στο χώρο της εκπαίδευσης και το ζήτημα της συγκρότησης δημόσιου συμφέροντος σε αναφορά με τους εκπαιδευτικούς θεσμούς. Το μάθημα περιλαμβάνει διαλέξεις και σεμινάρια με αντικείμενο την ανάλυση κλασικών κειμένων.

3.3.02 Η εκπαιδευτική πολιτική στην προσχολική και την πρωτοβάθμια εκπαίδευση: συγκριτική διάσταση (γ' εξ., κ. Ζαμπέτα)

Αναλύεται η εκπαιδευτική πολιτική στο χώρο της προσχολικής και της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης. Ιδιαίτερη βαρύτητα αποδίδεται στην ανάλυση των διαδικασιών συγκρότησης των θεσμών πρόσχολικής αγωγής και στη συγκριτική ανάλυση των πολιτικών που αφορούν την αγωγή και εκπαίδευση της πρώιμης παιδικής ηλικίας στην Ευρώπη. Στο πλαίσιο αυτό εξετάζονται θέματα όπως η σχέση μεταξύ εκπαιδευτικών και κοινωνικών πολιτικών του κράτους στο χώρο της αγωγής της πρώιμης παιδικής ηλικίας, η διχοτομία των θεσμών πρόσχολικής αγωγής και το ζήτημα της επαγγελματοποίησης των εκπαιδευτικών της πρώιμης ηλικίας. Επίσης εξετάζονται ορισμένες από τις βασικότερες πολιτικές στο χώρο της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, όπως αυτές που αφορούν την αξιολόγηση στην εκπαίδευση κ.ά.

3.3.07 Εκπαιδευτική πολιτική: κοινωνιολογική ανάλυση της εκπαιδευτικής πολιτικής (στ' εξ., κ. Κοντογιαννοπούλου-Πολυδωρίδη)

(Εισαγωγικό μάθημα που απευθύνεται κυρίως σε φοιτητές/ριες που έχουν διδαχθεί ένα τουλάχιστον μάθημα Κοινωνιολογίας της εκπαίδευσης και το μάθημα Εισαγωγή στην Επιστημολογία και Μεθοδολογία Ι)

Ο στόχος του μαθήματος είναι να εισαγάγει τις/τους φοιτήτριες/τές στην ανάλυση της ελληνικής εκπαιδευτικής πολιτικής και πρακτικής. Η εκπαιδευτική πολιτική και πρακτική νοείται ως οι θεσμικές ρυθμίσεις και οι κοινωνικές πρακτικές που καθορίζουν και καθορίζονται από τη συγκρότηση του εκπαιδευτικού λόγου, τη δομή της εκπαίδευσης και τις παιδαγωγικές πρακτικές. Στο πλαίσιο αυτό, στόχος του μαθήματος είναι να αρχίσουν οι φοιτητριες/τές να κατανοούν πως η εξουσία και οι κοινωνικές συγκρούσεις αποσαφηνίζουν το εκπαιδευτικό γίνεσθαι και μέσω του κοινωνικού ελέγχου, το μετατρέπουν σε κοινωνικό γίνεσθαι. Στόχος είναι επίσης να αρχίσουν να κατανοούν πως το εκπαιδευτικό σύστημα στα επιμέρους ή στο σύνολό του, συγκροτεί τον εξισωτικό και τον αναπαραγωγικό του χαρακτήρα και τους μηχανισμούς μέσα από τους οποίους ορίζεται η σχολική γνώση και οι εκπαιδευτικοί που τη διδάσκουν. Το μάθημα αποτελείται από τρεις δραστηριότητες: α) Τη συνήθη πανεπιστημιακή παράδοση, β) Την πρακτική εργαστηριακή άσκηση των φοιτητριών/των, γ) Την αξιολόγηση με βάση την πρακτική εργαστηριακή άσκηση των φοιτητριών/τών ή την εξέταση στο τέλος του εξαμήνου (στην αίθουσα με ανοιχτά βιβλία, ή στο σπίτι κατά τη διάρκεια διημέρου, ή στην αίθουσα χωρίς βιβλία).

3.3.08 Ιστορία της νεοελληνικής εκπαίδευσης (γ' εξ. κ. Παπαδάκη)

Επισκόπηση της νεοελληνικής εκπαίδευσης από τα χρόνια του διαφωτισμού μέχρι τον 2^ο παγκόσμιο πόλεμο. Εξετάζονται οι παιδαγωγικές αντιλήψεις, τα οργανωτικά

χαρακτηριστικά και ο ιδεολογικός προσανατολισμός του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος, με παράλληλη ερμηνευτική προσέγγιση πρωτογενών ιστορικών πηγών.

3.3.09 Η αλληλοδιδασκτική μέθοδος διδασκαλίας στην Ελλάδα τον 19ο αιώνα (δ' εξ., κ. Παπαδάκη)

Εξετάζονται οι ευρωπαϊκές καταβολές της μεθόδου και η εφαρμογή της στην ελληνική πρωτοβάθμια εκπαίδευση από τα χρόνια του αγώνα για την ανεξαρτησία μέχρι το 1880. Η ερμηνευτική ανάγνωση συναφών ιστορικών πηγών αποσκοπεί στην περιγραφή του αλληλοδιδασκτικού μηχανισμού και στην ανάλυση του οικείου παιδαγωγικού προτύπου.

Ενότητα 4: Μεθοδολογία/Επιστημολογία

Κύκλος 4.0: Εισαγωγή

Τα εισαγωγικά μαθήματα αυτής της ενότητας καλύπτουν τις γνώσεις επιστημολογικών και μεθοδολογικών εννοιών, εργαλείων, προβληματισμών και κατευθύνσεων που είναι αναγκαίες για να μπορεί κανείς να παρακολουθήσει στη συνέχεια μαθήματα ποσοτικών και ποιοτικών αναλύσεων. Ο κύκλος καλύπτει τα θέματα: αλήθεια και αντικειμενικότητα, ιστορία και κριτική των μεθόδων, σχέση φυσικών και κοινωνικών επιστημών, επιστημονική εξέλιξη και πρόοδος, ιστορία και κοινωνιολογία της επιστήμης, έρευνα και ερευνητής, επιστημονική αξιοπιστία και εγκυρότητα, εξήγηση και ερμηνεία, μέθοδοι και τεχνικές, είδη τεχνικών δειγματοληψία, εφαρμογές.

4.0.01 Εισαγωγή στην επιστημολογία και μεθοδολογία Ι (γ' εξ., κ. Πουρνάρη)

(α) Παρουσιάζονται και αναλύονται τα βασικά ερωτήματα που σχετίζονται με το αντικείμενο, το χαρακτήρα, την παραγωγή και την αλλαγή της επιστημονικής γνώσης. (β) Μέσα από τη μελέτη του ιδιαίτερου αντικειμένου της επιστημολογίας εξετάζεται η σύνδεση φιλοσοφικών και μεθοδολογικών επιλογών. (γ) Αναπτύσσονται και σχολιάζονται οι κύριες θέσεις των διαφορετικών επιστημολογικών ρευμάτων, οργανωμένες γύρω από τα ζητήματα που αναφέρονται στα χαρακτηριστικά της επιστήμης: επαγωγή ή παραγωγή ; - επαλήθευση ή διάψευση; - εμπειρία ή θεωρία; - συνεχής πρόοδος ή ρήξεις; - αντικειμενικότητα ή υποκειμενισμός; - μέθοδος ή αναρχία; - φιλοσοφία, ιστορία ή κοινωνιολογία της επιστήμης; θεωρία μόνο των φυσικών ή και των κοινωνικών επιστημών; (δ) Εξετάζονται συγκριτικά οι τοποθετήσεις του λογικού θετικισμού, του κριτικού και του εφαρμοσμένου ορθολογισμού, του ιστορισμού και του κονστρουκτιβισμού. (ε) Αναλύονται τα ιδιαίτερα επιστημολογικά και μεθοδολογικά χαρακτηριστικά των κοινωνικών επιστημών και εξετάζονται τα προβλήματα που συνδέονται με την κατανόηση και τις αξίες στις επιστήμες αυτές.

4.0.02 Εισαγωγή στην επιστημολογία και μεθοδολογία ΙΙ (Μεθοδολογία της Έρευνας στις Κοινωνικές επιστήμες με έμφαση στις επιστήμες της αγωγής) (ζ' εξ., κ. Κοντογιαννοπούλου -Πολυδωρίδη)

(Απευθύνεται κυρίως σε φοιτητές/ριες που έχουν παρακολουθήσει το μάθημα Εισαγωγή στην Επιστημολογία και Μεθοδολογία Ι και ένα μάθημα Τεκμηρίωσης εργασιών):

Οι στόχοι του μαθήματος συμπεριλαμβάνουν εκτός των άλλων την επεξεργασία θεωρίας, (ορίζοντα) της πραγματικότητας και του πραγματολογικού υλικού έτσι ώστε να κατανοηθεί σε πρώτη φάση και να κατακτηθεί (ας ελπίσουμε) ο τρόπος συγκρότησης, χρήσης και επαναδιαπραγμάτευσης της θεωρίας, των εννοιών και του πραγματολογικού υλικού σε σχέση με το παρακάτω πλαίσιο.

- Από τα μέσα του αιώνα και μετά οι κοινωνικές επιστήμες ανέπτυξαν και εξειδίκευσαν εμπειρικές - πειραματικές - στατιστικές - θετικιστικές προσεγγίσεις για να ερευνήσουν περίπου κάθε εκπαιδευτικό πρόβλημα υπό τον ήλιο.
- Στις δεκαετίες του 1970 η Μαρξιστική κριτική της εξουσίας, της κοινωνικής αναπαραγωγής και της κυριαρχίας αναπτύχθηκε στην εκπαίδευση μαζί με το αίτημα για επαναστατική αλλαγή. Η κριτική της Σχολής της Φρανκφούρτης έφερε στην εκπαιδευτική θεωρία τη σύνθεση της ιστορίας, της κοινωνικής θεωρίας και της ψυχολογίας. Η κριτική του θετικισμού και της τεχνοκρατίας αναπτύχθηκε παράλληλα με το αίτημα για περισσότερο ανθρώπινη ανθρωπιστική επιστήμη.
- Οι δεκαετίες του 1980 και 1990 φέρνουν την ανάπτυξη μεταθετικιστικής, ερμηνευτικής και νέο - Μαρξιστικής κριτικής, ενώ η ονομαζόμενη «ποιοτική» έρευνα αναζητά παράλληλη δραστηριότητα με την ονομαζόμενη «ποσοτική» έρευνα. Επικρατεί σχετική «εκκρεμότητα» στη διεθνή ακαδημαϊκή κοινότητα σε αντίθεση με την προηγούμενη γενιά ερευνητών. Η προηγούμενη γενιά επέλεξε και μνήθηκε σε ένα συγκεκριμένο και σχετικά σταθερό ερευνητικό «παράδειγμα», ενώ σήμερα οι ερευνητές ψάχνουν απαντήσεις σε σημαντικά προβλήματα θεωρίας και μεθόδου.

Κύκλος 4.1: Τεκμηρίωση

Τα μαθήματα με αυτό το αντικείμενο απαντούν στο ερώτημα: πως γράφεται μια επιστημονική εργασία. Αποτελούν έτσι απαραίτητη προϋπόθεση για τη συμμετοχή στα περισσότερα μαθήματα του τμήματος και στα υπόλοιπα μαθήματα της ενότητας μεθοδολογίας και επιστημολογίας.

4.1.01 Επιστημονικές εργασίες: ζητήματα ανάγνωσης και γραφής (β' εξ., κ. Ασκούνη)

Το μάθημα στοχεύει να εξοικειώσει τους/τις φοιτητές/ριες/τριες με τη λογική της επιστημονικής εργασίας και να τους προσφέρει στοιχειώδη εργαλεία για την εκπόνηση εργασιών στο πανεπιστήμιο. Το περιεχόμενο περιλαμβάνει τα εξής:

- Η επιστημονική εργασία και οι στόχοι της: κριτήρια επιστημονικότητας
- Το θέμα και η συγκρότησή του: επιλογή και οριοθέτηση, η διατύπωση των ερωτημάτων
- Βιβλιογραφική έρευνα: η βιβλιοθήκη, η συγκρότηση της βιβλιογραφίας
- Η ανάγνωση ως μέρος της γραφής: δελτία και σημειώσεις
- Η συγγραφή: παραθέματα, παραπομπές, κριτήρια γραφής

Κύκλος 4.2: Μέθοδοι Έρευνας

Εξετάζονται τόσο οι ποσοτικές όσο και οι ποιοτικές μέθοδοι έρευνας. Στις ποσοτικές μεθόδους εργαζόμαστε με αριθμητικά δεδομένα, που προκύπτουν από τη χρήση των

μεθόδων της παρατήρησης ή του πειράματος. Τα σχετικά μαθήματα παρουσιάζουν μεθόδους διαχείρισης και ανάλυσης εκπαιδευτικών δεδομένων, με στόχο την περιγραφή και ερμηνεία των φαινομένων που αντανακλώνται στα δεδομένα αυτά. Η ποιοτική έρευνα έχει ιδιαίτερους κανόνες και αρχές. Τα σχετικά μαθήματα ασχολούνται με το ζήτημα της αντικειμενικότητας αυτών των μεθόδων όπως και με τις ποικίλες τεχνικές τους: ανάλυση περιεχομένου, ανάλυση λόγου, επιτόπια και συμμετοχική παρατήρηση, εθνομεθοδολογικές προσεγγίσεις. Προτείνουν επίσης εφαρμογές των ποιοτικών μεθόδων σε ερευνητικά σχέδια που έχουν ως αντικείμενό τους τις εκπαιδευτικές σχέσεις και πρακτικές.

4.2.01 Μεθοδολογία των επιστημών του ανθρώπου: Στατιστική I (ε' εξ., κ. Γιαλαμάς)

Περιγραφική Στατιστική (κατανομές συχνοτήτων, μέτρα κεντρικής θέσης, μέτρα μεταβλητότητας, συνάφεια, αξιολόγηση ατομικών περιπτώσεων). Εισαγωγή στην Επαγωγική Στατιστική (δειγματοληπτικές κατανομές, διαστήματα εμπιστοσύνης, έλεγχοι υποθέσεων για το μέσο όρο, ανάλυση συχνοτήτων με τη χι-τετράγωνο κατανομή).

4.2.02 Μεθοδολογία των επιστημών του ανθρώπου: Ανάλυση δεδομένων με τη βοήθεια Η/Υ (στ' εξ., κ. Γιαλαμάς)

Σύντομη εισαγωγή στη χρήση υπολογιστών. Εφαρμογή στατιστικών μεθόδων με τη βοήθεια Η/Υ. Εκπόνηση γραπτής εργασίας.

4.2.05 Ποιοτικές μέθοδοι στις κοινωνικές επιστήμες (δ' εξ., κ. Πλεξουσάκη)

Στόχος του μαθήματος είναι η εξοικείωση των φοιτητών/τριών με τη λογική και τις αρχές των ποιοτικών μεθόδων έρευνας στις κοινωνικές επιστήμες. Εξετάζονται οι ιδιαίτεροι κανόνες που διέπουν τις ποιοτικές ερευνητικές μεθόδους, τα ερωτήματα που τίθενται σχετικά με την αντικειμενικότητα και τον υποκειμενισμό στην κοινωνική έρευνα καθώς και τα δεοντολογικά ζητήματα που προκύπτουν κατά την ερευνητική διαδικασία. Παρουσιάζονται διαφορετικές τεχνικές: ανάλυση περιεχομένου, ανάλυση λόγου, επιτόπια έρευνα και συμμετοχική παρατήρηση.

Ενότητα 5: Θετικές Επιστήμες και Εκπαίδευση

Κύκλος 5.1: Έννοιες φυσικών επιστημών

Εισαγωγή σε βασικές αρχές και θεωρίες των φυσικών επιστημών, στην εξέλιξη των βασικών τους εννοιών και στη σχέση αυτών των γνωστικών αντικείμενων με ζητήματα εκπαίδευσης και ειδικότερα της διδακτικής.

5.1.02 Η εξέλιξη των ιδεών στις Φυσικές Επιστήμες (δ' εξ., κ. Τσελφές)

Μια ιστορική εισαγωγή στην «επιστημονική επανάσταση» του 17ου αιώνα, με έμφαση στις ιδέες για τη φύση και το κύρος της επιστημονικής γνώσης. Εστιάζουμε επίσης στη δυσκολία που εμφανίζεται στην αλλαγή των ιδεών για τη φύση, στο ρόλο της φαντασίας στη γέννηση των ιδεών και την κοινωνική διάσταση της επιστημονικής δραστηριότητας.

5.1.03 Έννοιες φυσικών επιστημών (δ' εξ., κ. Κολλιόπουλος)

Αντικείμενο του μαθήματος είναι η γνωριμία και η εξοικείωση με βασικές έννοιες των φυσικών επιστημών, όπως το φως, η κίνηση, ο χώρος, η θερμότητα και η ενέργεια, οι οποίες αποτελούν σημαντικά εργαλεία στη διαδικασία οικοδόμησης της επιστημονικής γνώσης στην εκπαίδευση. Παράλληλα, περιγράφονται, αναλύονται και αιτιολογούνται οι νοητικές παραστάσεις που διαμορφώνουν τα παιδιά της προσχολικής και σχολικής ηλικίας για τις ίδιες έννοιες όταν περιγράφουν και ερμηνεύουν τα φυσικά φαινόμενα. Τέλος, αναδεικνύονται η φύση και τα χαρακτηριστικά της εννοιολογικής απόστασης ανάμεσα στις επιστημονικές ιδέες και στις ιδέες των παιδιών και τεκμηριώνεται η ανάγκη εισαγωγής διαφορετικών διατυπώσεων των φυσικών εννοιών στις διάφορες εκπαιδευτικές βαθμίδες και ιδιαίτερα στη βαθμίδα της προσχολικής εκπαίδευσης.

Κύκλος 5.2: Περιβαλλοντική Εκπαίδευση

Τα μαθήματα αυτού του κύκλου αποσκοπούν (α) στην εισαγωγή των φοιτητών/ριών στο γνωστικό και ιδεολογικό χώρο του περιβάλλοντος και της οικολογίας, (β) στην κατανόηση της προβληματικής και του θεωρητικού και μεθοδολογικού πλαισίου της περιβαλλοντικής εκπαίδευσης, (γ) στην άσκηση των φοιτητών/ριών σε μεθόδους και τεχνικές οι οποίες θα τους/τις βοηθήσουν να διαμορφώσουν μελλοντικά στο σχολείο κατάλληλες διδακτικές παρεμβάσεις που θα εξυπηρετούν τους στόχους της περιβαλλοντικής εκπαίδευσης.

5.2.01 Εισαγωγή στην περιβαλλοντική εκπαίδευση (γ' εξ., κ. Φλογαΐτη)

Η προβληματική του περιβάλλοντος. Σχέσεις ανθρώπου-περιβάλλοντος. Οικολογική κρίση-αίτια και συνέπειες. Οικολογία και οικολογικές κινήσεις, Ανάπτυξη και περιβάλλον. Ιδεολογική δομή του περιβαλλοντισμού. Η προβληματική της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης. Γένεση και εξέλιξη της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης. Διεθνείς διασκέψεις σχετικές με το περιβάλλον και την Περιβαλλοντική Εκπαίδευση. Η παιδαγωγική διάσταση της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, Περιβάλλον και εκπαίδευση, Στόχοι, αρχές, χαρακτηριστικά της Περιβαλλοντικής Αγωγής, Περιβαλλοντική εκπαίδευση και εκπαιδευτικό σύστημα.

5.2.02 Διδακτικές προσεγγίσεις και στρατηγικές στην περιβαλλοντική εκπαίδευση (δ' εξ., κ. Φλογαΐτη)

Στόχος του μαθήματος είναι να εξοικειωθούν οι φοιτητές/ριες με βασικές διδακτικές στρατηγικές που χρησιμοποιούνται στην περιβαλλοντική εκπαίδευση όπως η χαρτογράφηση εννοιών, η συζήτηση, η μελέτη περίπτωσης, το παιχνίδι ρόλων, ανάληψη και διασαφήνιση αξιών, το δίλημμα, ο περιβαλλοντικός έλεγχος κ. ά. Οι φοιτητές/ριες εργάζονται σε ομάδες και ασκούνται στις στρατηγικές αυτές. Ταυτόχρονα αναλύουν βασικές περιβαλλοντικές έννοιες και προβλήματα.

5.2.05 Προσομοίωση προγράμματος περιβαλλοντικής εκπαίδευσης στο νηπιαγωγείο (ζ' εξ., κ. Φλογαΐτη)

Στόχος του μαθήματος είναι να ασκηθούν οι φοιτητές/ριες στην κατάρτιση προγραμμάτων περιβαλλοντικής εκπαίδευσης (ΠΕ) στο νηπιαγωγείο. Ταυτόχρονα αναλύονται διεξοδικά θέματα όπως το αντικείμενο, οι στόχοι και οι διδακτικές προσεγγίσεις και στρατηγικές στην ΠΕ, τα προβλήματα ενσωμάτωσης της ΠΕ στο εκπαιδευτικό σύστημα, οι αντιπαραθέσεις μεταξύ της ΠΕ και της κουλτούρας του σχολείου καθώς και οι προσεγγίσεις και οι αντιφάσεις του θεσμικού πλαισίου της ΠΕ στην Ελλάδα. Κατά τη διάρκεια του μαθήματος οι φοιτητές/ριες εργάζονται σε ομάδες.

Ενότητα 6: Αισθητική αγωγή

Κύκλος 6.1: Μουσική/Κινητική

Στα μαθήματα αυτού του κύκλου δίνονται οι θεωρητικές βάσεις της μουσικής και της κινητικής, αναλύονται τα βασικά στοιχεία των μουσικοκινητικών παιχνιδιών, διδάσκονται πρώτες μορφές αυτοσχεδιασμού και εξετάζονται οι αρχές της διδακτικής της μουσικής σε παιδιά. Παράλληλα γίνεται βιωματική προσέγγιση του τραγουδιού, της χρήσης οργάνων καθώς και της κατασκευής μουσικών οργάνων με απλά υλικά.

6.1.02 Θεωρίες μουσικής και κινητικής αγωγής (α' εξ., κ. Τσαφταρίδης)

Η μουσική και κινητική αγωγή ως μέσο αισθητικής καλλιέργειας και έκφρασης συναισθημάτων. Ιστορικά στοιχεία για τη Μουσική και Κινητική (Μ.Κ.): πού ανιχνεύονται οι ρίζες της, με ποιο τρόπο εμφανίζεται, ποιο ρόλο έπαιξε, εξέλιξη και πτωχεύματα. Η εκ νέου ανακάλυψη της Μ.Κ. στις αρχές του αιώνα μας. Οι μεγάλοι μουσικοπαιδαγωγοί και η φιλοσοφία τους. Ρυθμός, λόγος, μελωδία, κίνηση και η έννοια της «στοιχειοδομικής» (elementar) μουσικής. Ο ήχος και τα βασικά στοιχεία της μουσικής μέσα από τα μουσικά και κινητικά παιχνίδια. Απλές κυκλικές φόρμες (rondo), επίμονο βάσιμο (basso ostinato) και ο αυτοσχεδιασμός στη σύνθεση μουσικοκινητικού έργου.

6.1.05 Κατασκευές μουσικών οργάνων (γ' εξ., κ. Τσαφταρίδης)

Κατάταξη των μουσικών οργάνων. Βασικές γνώσεις για την παραγωγή του ήχου στα μουσικά όργανα. Απλές κατασκευές μουσικών οργάνων με υλικά όπως κουτιά από αναψυκτικά, πλαστικά ποτήρια, χάνδρες, κομμάτια από ξύλο, φύλλα, όστρακα. Ρυθμικά και μελωδικά παιχνίδια με χρήση των ιδιοκατασκευασμένων οργάνων.

6.1.06 Μουσική και κινητική αγωγή: εφαρμογές στην προσχολική και πρώτη σχολική ηλικία (β' εξ., κ. Τσαφταρίδης)

Η πρακτική εφαρμογή της Μ.Κ. στις μικρές ηλικίες και ιδιαίτερα στο χώρο του νηπιαγωγείου. Φωνητικές δυνατότητες των νηπίων, όργανα και δυνατότητες χρήσης από αυτά. Ο αυτοσχεδιασμός, οι απλές φόρμες μουσικής, τα μουσικά παιχνίδια και οι ηχοϊστορίες σαν κύτταρο της μουσικής πράξης και της αισθητικής αγωγής. Παραδοσιακά και σύγχρονα τραγούδια που μπορούν να τραγουδηθούν από παιδιά. Η δυναμική της ομάδας. Για την επιτυχή παρακολούθηση κρίνονται απαραίτητες οι γνώσεις του 6.1.02.

6.1.08 Κατασκευή και χρήση μουσικών οργάνων (δ' εξ., κ. Τσαφταρίδης)

Σύνθετες ομαδικές και ατομικές κατασκευές οργάνων με απλά και άχρηστα υλικά. Τέτοια υλικά είναι το καλάμι, οι φλάσκες, οι μεταλλικοί σωλήνες, το ξύλο, το δέρμα. Όργανα που μπορούν να χορδιστούν με απόλυτη οξύτητα (Α-440 Hz). Μουσική, τραγούδια και κατασκευές από διαφορετικούς πολιτισμούς. Για την επιτυχή παρακολούθηση κρίνονται απαραίτητες οι γνώσεις του 6.1.05.

6.1.09 Το τραγούδι ως μέσον έκφρασης

(Σεμινάριο ε' & στ' εξ., κ. Τσαφταρίδης/κ. Βαρελάς)

Το ελληνικό μονοφωνικό τραγούδι, τόσο παραδοσιακό όσο και σύγχρονο, θα αποτελέσει το υλικό για να ερευνηθούν και να αναλυθούν τα στοιχεία που αναδεικνύουν το τραγούδι ως μέσο έκφρασης και επικοινωνίας. Η προσέγγιση θα είναι βιοματική μέσα από τη φωνή στο ομαδικό τραγούδι καθώς και τη χρήση μικρών τονικών και μη τονικών οργάνων.

6.1.10 Δημιουργικές μουσικές δραστηριότητες: η χρήση της κιθάρας

(ε' και στ' εξ., κ. Βαρελάς)

Το μάθημα αυτό, που σε συνδυασμό με μαθήματα άλλων εξαμήνων θα βοηθήσει τον φοιτητή να αναπτύξει τις μουσικές του δεξιότητες, περιλαμβάνει: κούρδισμα της κιθάρας, θέσεις χεριών, εκμάθηση απλών συγχορδιών, ανάγνωση συμβόλων συγχορδιών, αυτοσχεδιασμό, σύνθεση, συνοδεία φωνής, χρήση *capotastro* και προφορική εκμάθηση μελωδίας.

Κύκλος 6.2: Εικαστική Αγωγή

Με τα μαθήματα αυτά οι φοιτητές/ριες εισάγονται στο νόημα της αισθητικής αγωγής στα εικαστικά. Επιδιώκεται η σύνδεση της θεωρίας της ζωγραφικής, γλυπτικής, χαρακτικής κλπ. με τη πράξη. Οι φοιτητές/ριες εκφράζονται δημιουργώντας με ποικίλα υλικά και τεχνικές. Εκπαιδεύονται ώστε να μπορούν να εφαρμόσουν την εικαστική αγωγή στη διδακτική πράξη, με στόχο την καλλιέργεια της δημιουργικής σκέψης και έκφρασης των παιδιών.

6.2.01 Εισαγωγή στην αισθητική αγωγή - εικαστικές τέχνες

(α' εξ., κ. Κακίση)

Το μάθημα αποτελείται από δύο μέρη: θεωρητικό και πρακτικό.

- Θεωρητικά: Τι είναι τέχνη, Αισθητική Αγωγή, Εισαγωγή στις Εικαστικές Τέχνες, Εισαγωγή στην Εικαστική Αγωγή, Υλικά και οργάνωση στο νηπιαγωγείο, Παιδική ζωγραφική, Εικαστικά στάδια του παιδιού, Η ζωγραφική και τα στοιχεία της: Σχέδιο, τόνος, χρώμα, συμβολισμοί χρωμάτων, σημείο, γραμμή, σχήμα, επίπεδο, σύνθεση κ.ά., Μάσκες και θέατρο μασκέ.
- Πρακτικά: Υλικά και τεχνικές: α) μαρκαδόροι, β) παστέλ, γ) δακτυλομπογιές, δ) ζωγραφική με πινέλα, ε) κολάζ, στ) μάσκες, ζ) χριστουγεννιάτικες διακοσμήσεις

6.2.03 Εικαστική Αγωγή Ι (γ' εξ., κ. Κακίση)

Το μάθημα αποτελείται από δύο μέρη: θεωρητικό και πρακτικό.

- Θεωρητικό: Στοιχεία ιστορίας της Τέχνης: α) Αρχαίοι πολιτισμοί και η ζωγραφική τους, β) Σύγχρονη Τέχνη: Κινήματα του 20ου αιώνα, Στοιχεία αισθητικής και φιλοσοφίας της τέχνης, Γλυπτική, πλαστική, κεραμική, Ο πηλός, Χαρακτική, Ο Gaudi και η αρχιτεκτονική, Το διακοσμητικό σχέδιο, Ελληνικά λαϊκά μοτίβα, Τα παιχνίδια και οι κούκλες.
- Πρακτικό: Πηλοπλαστική, Χάραγμα, Τύπωμα με απλά υλικά, Κατασκευή παιχνιδιών και κούκλας με απλά υλικά, Χαλκοπλαστική, Πασχαλιάτικες και άλλες διακοσμήσεις, Διακοσμητικά σχέδια.

6.2.04 Εικαστική Αγωγή ΙΙ (στ' εξ., κ. Κακίση)

Το μάθημα αποτελείται από δύο μέρη: θεωρητικό και πρακτικό.

- Θεωρητικό: Στοιχεία κριτικής της Τέχνης, Σχέση ζωγραφικής με άλλες Τέχνες, Διδακτική της Τέχνης στην προσχολική αγωγή, Το ανάγλυφο, Κατασκευές στο χώρο, Χαρακτική και τύπωμα, Χαρτοπολτός.
- Πρακτικό: Ζωγραφική: μεικτή τεχνική, Ανάγλυφες κατασκευές, Τρισδιάστατες κατασκευές στο χώρο, Χαρακτική και τύπωμα με λινόλευο, Χαρτοπολτός: κούκλες κουκλοθέατρου, μάσκες κ.ά.

Κύκλος 6.3: Θέατρο

Η θεατρική πράξη ως μέσο καλλιέργειας των φοιτητών/ριών αποσκοπεί πέρα από την απόκτηση γνώσεων στο να τους/τις καταστήσει ικανούς/ές να χρησιμοποιήσουν στην πράξη τις δεξιότητες που απέκτησαν, τόσο στη δημιουργία θεατρικών δρωμένων στο πλαίσιο του εκπαιδευτικού προγράμματος, όσο και μέσα στην ίδια την εκπαιδευτική διαδικασία. Επιπλέον ενεργοποιούν τον εαυτό τους σε όλα τα επίπεδα και ασκούνται σωματικά, ψυχικά και πνευματικά, συνειδητοποιώντας δυνάμεις τις οποίες με μόνη την απόκτηση γνώσεων δεν μπορούν να αποκαλύψουν.

6.3.02 Εισαγωγή στο κουκλοθέατρο (α' εξ., κ. Παρούση)

Σκοπός του μαθήματος είναι η εισαγωγή των φοιτητών/ριών στις βασικές αρχές και την ιδιομορφία της τέχνης της κούκλας, παρουσίαση και ένταξη της στην εκπαιδευτική διαδικασία. Είδη κούκλας ως προς την τεχνική κίνησής τους, τεχνικές και είδη σκηνικής παρουσίας, γνωριμία του τρόπου κατασκευής κλασικής και σύγχρονης κούκλας. Μυθοπλασία, σενάριο κουκλοθέατρου. Το κουκλοθέατρο στην καθημερινή παιδαγωγική πράξη.

6.3.06 Κουκλοθέατρο ΙΙ και αυτοσχεδιασμοί (δ' εξ., κ. Παρούση)

Αυτοσχεδιασμοί: κατασκευές αυτοσχέδιας κούκλας με στόχο την επιδεξιότητα και την αισθητική. Σκηνικές μελέτες με αυτοσχέδιες κούκλες, οι οποίες κινητοποιούν τη φαντασία, αναπτύσσουν την αίσθηση του χιούμορ, εμπλουτίζουν την ορατή εικόνα, απελευθερώνουν τον φοιτητή. Σκοπός είναι να ανακαλύψουν οι φοιτητές/ριες τις πολύπλευρες δυνατότητες που παρέχονται στην εμπύχωση της κούκλας με στοιχειώδη

σκηνοθετική τεχνική έτσι ώστε να είναι σε θέση να τη χρησιμοποιήσουν στην εκπαιδευτική διαδικασία.

6.3.07 Θέατρο και προσχολική ηλικία (α' εξ., κ. Φραγκή)

Το μάθημα περιλαμβάνει θεωρία και πρακτική γύρω από τη σωματική και κινησιολογική ανάπτυξη του νηπίου σε σχέση με το περιβάλλον, ψυχοσωματική έκφραση και ανίχνευση επικοινωνιακών κωδίκων. Ιδιαίτερα το βάρος θα δοθεί στην ανάπτυξη της εκφραστικής/γλωσσικής ικανότητας μέσω του αυτοσχέδιου διαλόγου και της επεξεργασίας λογοτεχνικών κειμένων.

6.3.08 Το θεατρικό παιχνίδι και η δραματοποίηση (β' εξ., κ. Φραγκή)

Οι δύο εφαρμογές της θεατρικής πράξης στην εκπαίδευση δίνουν τη δυνατότητα σε μαθητή και εκπαιδευτικό να αντλήσουν πολλαπλές εμπειρίες. Οι παιδαγωγικές, καλλιτεχνικές και εν τέλει επικοινωνιακές αρετές του θεάτρου με τη μέθοδο του αυτοσχεδιασμού μέσα απ' το παιχνίδι εμπλουτίζουν την εκπαιδευτική διαδικασία ιδιαίτερα στην προσχολική ηλικία. Με αυτή τη βάση το μάθημα θα περιλάβει τόσο τις αρχές που διέπουν θεωρητικά το θεατρικό παιχνίδι και την δραματοποίηση, όσο και πρακτικές εφαρμογές.

Ενότητα 7: Γενική Παιδεία

Κύκλος 7.1: Λογοτεχνία

Τα μαθήματα της λογοτεχνίας στοχεύουν στην εξοικείωση με το χαρακτήρα και το περιεχόμενο της λογοτεχνικής γραφής, καθώς και στη γνωριμία των βασικότερων περιόδων της νεοελληνικής λογοτεχνίας (Δημοτικό τραγούδι, Σολωμός, «γενιά του 1930», πρώτη μεταπολεμική γενιά), όπως έχουν διαγραφεί από τους σημαντικότερους ιστορικούς της. Η ενότητα αυτή παρακολουθεί μια συνθετική πορεία που ολοκληρώνεται με την ακμή της νεοελληνικής λογοτεχνίας και εξασφαλίζει τη γνωριμία με συγγραφείς και χαρακτηριστικά παραδείγματα πεζών και ποιητικών κειμένων που συντελούν στην ανανέωσή της.

7.1.01 Νέα ελληνική φιλολογία I (α' εξ., κ. Παπακόστας)

Εισαγωγή. Περίοδος της Νέας Ελληνικής Φιλολογίας. Φιλολογία και λογοτεχνία. Ο όρος λογοτεχνία και τι αυτός αντιπροσωπεύει. Λογοτεχνικά ρεύματα. Τάσεις και τεχνοτροπίες. Η λογοτεχνία και οι κοινωνικές της παράμετροι. Κοινωνικοί χώροι. Ρομαντισμός, ρεαλισμός, παρνασσισμός. Ο Αιμ. Ζολά και ο τρόπος υποδοχής του. Η γενιά του '80. Η λογοτεχνική δημιουργία κατά τις δεκαετίες 1910, 1920 (Καβάφης, Σικελιανός, Βάρναλης, Καρυωτάκης). Ερμηνεία αντιπροσωπευτικών κειμένων.

7.1.02 Νέα ελληνική φιλολογία II (β' εξ., κ. Παπακόστας)

Συμβολισμός και Νεοσυμβολισμός. Η λεγόμενη γενιά του '30. Η μετάβαση από το παραδοσιακό στο μοντέρνο. Σεφέρης, Ελύτης, Ρίτσος, Θεοτοκάς, Πολίτης, Καραγάτσης, Μυριβήλης. Ο υπερρεαλισμός και οι κοινωνικές του προεκτάσεις. Ερμηνεία

αντιπροσωπευτικών κειμένων: *Αργώ* (Θεοτοκάς), *Eroika* (Πολίτης), ποιήματα Σεφέρη και Ελύτη. Η πρώτη μεταπολεμική γενιά.

7.1.03 Νέα ελληνική φιλολογία III (δ' εξ., κ. Παπακόστας)

Εκπαιδευτικός δημοτικισμός. Το γλωσσικό ως κοινωνικό ζήτημα. Προσπάθεια συγγραφής νέων αναγνωστικών. Γλώσσα και λογοτεχνία. Δημοτικιστικοί σύλλογοι και Εκπαιδευτικός Όμιλος.

7.1.04 Αφηγηματικές αναπαραστάσεις του πραγματικού: ο ρεαλισμός στη νεοελληνική πεζογραφία (Σεμινάριο, ε' εξ., κ. Πάτσιου)

Παράλληλα, αλλά και σε αντίθεση με την ιδυλλιακή αναπαράσταση της ζωής του χωριού, με την αποσιώπηση των αδιεξόδων και των συγκρούσεων της κοινωνικής πραγματικότητας, όπως αναπτύσσεται και καλλιεργείται συστηματικά στο πλαίσιο της ανθεκτικής νεοελληνικής ηθογραφίας, αρθρώνεται ένας αφηγηματικός λόγος περισσότερο κριτικός, παρά περιγραφικός. Με αφορμή το έργο (μυθιστορηματικό και διηγηματικό) των βασικών εκπροσώπων του ρεαλισμού στην πεζογραφία, του Κ. Χατζόπουλου και του Κ. Θεοτόκη, ανιχνεύεται η χρήση της ιστορίας, οι διαμεσολαβημένες απεικονίσεις του πραγματικού, καθώς και τα στοιχεία της γραφής που πιστοποιούν την ιδιαιτερότητα του λογοτεχνικού αυτού ρεύματος ή φαινομένου.

Κύκλος 7.2: Παιδική Λογοτεχνία

Τα μαθήματα της παιδικής λογοτεχνίας (Π.Λ.) στοχεύουν τόσο στην κατανόηση του όρου «παιδική», όσο και στην ανάδειξη του όρου «λογοτεχνία». Ειδικότερους θεματικούς τομείς της ενότητας αποτελούν η ιστορία και η θεωρία της παιδικής λογοτεχνίας, η ιστορία του παιδικού περιοδικού τύπου, οι σχέσεις της Ευρωπαϊκής με την Ελληνική παιδική λογοτεχνία καθώς και η μελέτη των ειδών της. Η θεωρητική και κριτική προσέγγιση του αντικειμένου καλύπτει την ιστορική, διαχρονική αλλά κι τη συγχρονική εξέταση, καθώς παρακολουθεί μέσα στο χρόνο (19^{ος}-20^{ος} αι.) τη διαμόρφωση, την εξέλιξη και τις σταδιακές διαφοροποιήσεις που σχετίζονται με τους συγγραφείς, τα έργα τους και τις τεχνικές της αφήγησης.

7.2.01 Η παιδική λογοτεχνία στον 20ο αιώνα (στ' εξ., κ. Πάτσιου)

Απελευθερωμένη από τις ηθικές και τις ιδεολογικές σκοπιμότητες του διδακτισμού που κυριαρχούσε στην Π. Λ. του 19ου αιώνα, η Π.Λ. του 20ου εμπλουτίζει τη θεματολογία της και ανανεώνει τις αφηγηματικές τεχνικές της. Εγκαταλείποντας το προστατευτικό ύφος και το ηθοπλαστικό περιεχόμενο οι σύγχρονοι δημιουργοί της Π.Λ. (Ζέη, Σαρή, Κοντολέων, Τριβιζάς κ.ά.) εγκαινιάζουν μια νέα σχέση ανάμεσα στα μέλη της τριαδικής σχέσης συγγραφέας-κείμενο-αναγνώστης. Η σημασία πολλών έργων που εκδόθηκαν την περίοδο αυτή εντοπίζεται στην εύστοχη διαπλοκή του υποκειμενικού-βιωματικού στοιχείου με το αντικειμενικό, καθώς η εξωτερική πραγματικότητα με τις συγκεκριμένες αναφορές σε κρίσιμες ιστορικές περιόδους πλαισιώνει την αφήγηση που εστιάζει το ενδιαφέρον της στην παρατήρηση και τη μνήμη, στην ευρηματικότητα, στην ανάδειξη ιδιαίτερων χαρακτήρων, καθώς και στη συγκρότηση, τη συνοχή και την αναπαραστατική δύναμη του λόγου.

7.2.02 Το παιδί στην πεζογραφία (α' εξ., κ. Πάτσιου)

Η εισοδος του παιδιού στη λογοτεχνία είναι ένα καινούριο γεγονός για τον 19ο αιώνα, όχι μόνο σε σχέση με την ελληνική δημιουργική παραγωγή, αλλά και με την ευρωπαϊκή: θέμα ποιητικό, αλλά και κεντρικό αφηγηματικό πρόσωπο της πεζογραφίας, το παιδί διατηρεί στη διάρκεια του αιώνα τον πρωταγωνιστικό του ρόλο. Στα νέα αιτήματα της «γενιάς» του 1880, της γενιάς που αφήνει πίσω της τη ρομαντική θρηνολογία για να στραφεί στην οικειότητα και τη βεβαιότητα της αστικής, οικογενειακής ζωής, το παιδί προβάλλει ως προνομιούχο πρόσωπο μιας θεματικής πρωτοτυπίας που συνδέεται με την καθημερινή ζωή του στο σπίτι, το σχολείο, το δρόμο και τη γειτονιά. Οι περισσότεροι πεζογράφοι της περιόδου αυτής (Ροΐδης, Παπαδιαμάντης, Κονδυλάκης, Καρκαβίτσας, Παρορίτης κ.ά.) σκιαγραφούν συνολικά το πρόσωπο του παιδιού ως αφηγηματικού ήρωα και ως δρώντος υποκειμένου στο πλαίσιο του ευρύτερου κοινωνικού περιγυρου.

7.2.03 Το μυθιστόρημα της εφηβείας (δ' εξ., κ. Πάτσιου)

Η συγγραφή μυθιστορημάτων για την εφηβική ηλικία (μυθιστορήματα με αγόρια και σπανιότερα με κορίτσια-ήρωες) σύμφωνα με κλασικούς ή και νεωτερικούς τρόπους παρουσιάζει ιδιαίτερο αφηγηματικό ενδιαφέρον καθώς αναδεικνύει μια ποικιλία συνθετικών και μορφοπλαστικών ικανοτήτων που αφορούν τον χειρισμό του χρόνου, την αφομοίωση του αυτοβιογραφικού υλικού και την κλιμακούμενη ένταση της δράσης. Η τυπολογία του είδους όπως διαμορφώθηκε από τους κυριότερους εκφραστές του (Πολίτης, Τερζάκης, Θεοτοκάς, Λυμπεράκη, Κρανάκη κ.ά.) αναφέρεται στο πλαίσιο και τον τόπο της εξέλιξης της δράσης, τα χαρακτηριστικά του έφηβου-ήρωα και κυρίως τα σταθερά θεματικά μοτίβα: θλίψη του απραγματοποίητου, μήση στην ερωτική περιπέτεια, πάθος για το απόλυτο. Τα περισσότερα από τα έργα αυτά περιγράφουν ένα κύκλο ζωής που ξεκινά από τα παιδικά χρόνια και καταλήγει στην ωριμότητα της ενηλικίωσης.

Κύκλος 7.3: Ιστορία και Ανθρωπολογία

Τα μαθήματα αυτού του κύκλου εισάγουν στις επιστήμες της ιστορίας και της ανθρωπολογίας. Προσφέρονται επιπλέον εξειδικευμένα μαθήματα ιστορίας και ανθρωπολογίας μεταξύ των οποίων και μαθήματα που αφορούν την ιστορική και ανθρωπολογική έρευνα όπως και τη σχέση αυτών των επιστημονικών πεδίων με την εκπαίδευση.

7.3.01 Ελληνική ιστορία, 19ος αιώνας (γ' εξ., κ. Αβδελά)

Το μάθημα σκιαγραφεί τις βασικές τάσεις που διαμορφώνονται στην Ελλάδα, από την ίδρυση του ελληνικού κράτους ως τους βαλκανικούς πολέμους στις κοινωνικές και οικονομικές σχέσεις, την πνευματική ζωή και την πολιτική. Προσεγγίζονται ζητήματα όπως η έννοια του έλληνα πολίτη και οι μεταλλαγές της, η διαμόρφωση της Μεγάλης Ιδέας και οι βαλκανικοί εθνικισμοί, το ευρωπαϊκό πλαίσιο στο ανατολικό ζήτημα, η εξέλιξη της οικονομίας και οι απόπειρες εκσυγχρονισμού, καθώς και οι βασικές πνευματικές κατευθύνσεις του αιώνα και οι κοινωνικές του αντιστοιχίες.

7.3.02 Ελληνική ιστορία, 20ος αιώνας (δ' εξ., κ. Αβδελά)

Το μάθημα αποτελεί συνέχεια του προηγούμενου και καλύπτει την περίοδο από το κίνημα στο Γουδί ως τη δεκαετία του '50. Θέματα που αναλύονται: το περιεχόμενο του βενιζελισμού ως πολιτικής, το ζήτημα του Διχασμού, τα χαρακτηριστικά του ελληνικού Μεσοπολέμου και η ευρωπαϊκή συγκυρία, οι κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις των πολέμων, τα νέα κοινωνικά κινήματα που αναδεικνύουν οι σχέσεις μισθωτής εργασίας, η κοινωνική εμπειρία του πολέμου και της κατοχής, η αντιπαράθεση δημοκρατίας/δικτατορίας, οι έκτατες συνθήκες της δεκαετίας '40-50 και οι κοινωνικές τους επιπτώσεις, κ.ά.

7.3.07 Ελληνική εθνογραφία (γ' εξ., κ. Πλεξουσάκη)

Στόχος του μαθήματος είναι να γνωρίσουν οι φοιτητές/τριες τη μεθοδολογία της εθνογραφικής εμπειρικής έρευνας και την ανθρωπολογική ανάλυση των δεδομένων της για την προσέγγιση της ελληνικής κοινωνίας. Διερευνώνται οι σχέσεις της εθνογραφικής έρευνας στον ελληνικό χώρο με τη λαογραφική και την ιστορική έρευνα. Με αφετηρία παλιότερα και νεότερα εθνογραφικά παραδείγματα, παρουσιάζονται ανθρωπολογικές προσεγγίσεις της σύγχρονης ελληνικής κοινωνίας: οι τοπικές κοινωνίες και οι σχέσεις τους με τις πόλεις και το κράτος, τα συστήματα συγγένειας, τα αξιακά συστήματα και οι μετασχηματισμοί τους.

7.3.08 Ευρωπαϊκή ιστορία του 20ου αιώνα (ε' εξ., κ. Αβδελά)

Περιοδικό μάθημα που κάθε φορά καλύπτει διαφορετικές περιοχές από την κοινωνική ιστορία της Ευρώπης τους δύο τελευταίους αιώνες.

Κύκλος 7.4: Γλώσσα

Η γλώσσα βασίζεται στην ικανότητα για συμβολισμό και αφαίρεση. Κατέχει μια ιδιαίτερη θέση ανάμεσα στις ανθρώπινες δραστηριότητες γιατί, από τη μια μεριά, είναι μια γνώση που δεν προϋποθέτει συνειδητή και προσανατολισμένη διδασκαλία και, από την άλλη μεριά, παρόλο που είναι γενετικά προσδιορισμένη, αναπτύσσεται μόνο στο πλαίσιο μιας γλωσσικής κοινότητας. Έτσι η μελέτη της γλώσσας εμφανίζεται ως ένα σημείο σύγκλισης πολλών επιστημών, όπως η γλωσσολογία, η ψυχολογία, η βιολογία, η γνωσιακή επιστήμη, η κοινωνιολογία, η ανθρωπολογία. Μέσα από το πρίσμα της γλωσσολογίας, η μελέτη της γλώσσας εμφανίζεται ως μια προσπάθεια αποτύπωσης των γλωσσικών μηχανισμών διαμέσου της μελέτης των επιμέρους γλωσσών.

7.4.01 Επίπεδα γλωσσικής ανάλυσης (δ' εξ., κ. Τζεβελέκου)

Στόχος του μαθήματος είναι η παρουσίαση ορισμένων βασικών εννοιών της θεωρητικής γλωσσολογίας. Οι τυπικές ιδιότητες της γλώσσας εξετάζονται κάτω από το πρίσμα της δομής, της συγχρονίας/διαχρονίας, της αυθαιρεσίας του γλωσσικού σημείου, της γλωσσικής ικανότητας και γλωσσικής συμπεριφοράς, των παραδειγμάτων και συνταγματικών σχέσεων, της διπλής άρθρωσης και της παραγωγικότητας. Οι έννοιες της καθολικότητας και της γλωσσικής ποικιλίας συνδέονται με την έννοια της παραμέτρου. Τρία επίπεδα γλωσσικής ανάλυσης εξετάζονται: φωνητική/φωνολογία, μορφολογία και

σύνταξη. Περιγράφονται οι μέθοδοι που εφαρμόζονται σε κάθε επίπεδο. Η περιγραφή βασίζεται κυρίως στα δεδομένα της ελληνικής γλώσσας.

7.4.02 Εισαγωγή στη σημασιολογία (γ' εξ., κ. Τζεβελέκου)

Η σημασία των λέξεων αναλύεται με βάση τις έννοιες του σημασιολογικού πεδίου, των σημασιολογικών συστατικών και των περιορισμών επιλογής που προσδιορίζονται στο προτασιακό επίπεδο. Η σημασία των λέξεων εξετάζεται επίσης σε σχέση με τις έννοιες της δήλωσης και της αναφοράς.

- Παρουσιάζονται οι γραμματικές κατηγορίες του χρόνου, της ρηματικής όψης, της τροπικότητας, της διάθεσης, των προσώπων, του αριθμού, του γένους και της πτώσης, με ιδιαίτερη έμφαση στον τρόπο που οργανώνονται αυτές οι κατηγορίες στα ελληνικά.
- Οι γραμματικές σχέσεις εξετάζονται με βάση τις έννοιες του σθένου, της πτώσης και της κατανομής των θεματικών ρόλων.
- Εισάγονται οι έννοιες της σημασιολογίας των συνθηκών αλήθειας και εξετάζονται σε σχέση με εναλλακτικές προσεγγίσεις που δίνουν έμφαση στο μη-περιγραφικό περιεχόμενο της γλώσσας (γλωσσικές πράξεις, μη-αποφαντική τροπικότητα κλπ.)
- Τα φαινόμενα της δείξης και της αναφοράς συνδέονται αντίστοιχα με τις παραμέτρους της εκφοράς του λόγου (χρόνος, χώρος και ομιλητής) ή με τα στοιχεία που εμφανίζονται στα γλωσσικά συμφραζόμενα.

7.4.04 Γλώσσα, κοινωνία και νόηση (ε' εξ., κ. Κατή)

- Εισαγωγή στις ψυχολογικές προσεγγίσεις της γλώσσας: ψυχοφυσιολογικές και ψυχολογικές διαστάσεις του λόγου, σχέση γλώσσας και νόησης.
- Εισαγωγή στις κοινωνικές προσεγγίσεις της γλώσσας: λειτουργική προσέγγιση, η μελέτη της γλωσσικής ποικιλίας και αλλαγής, η γλώσσα ως κοινωνική-πολιτισμική πρακτική από παραδόσεις όπως η εθνογραφία της επικοινωνίας, η εθνομεθοδολογία και η ανάλυση του λόγου.

7.4.05 Γραπτός λόγος, κοινωνία και νόηση (στ' εξ., κ. Κατή)

- Αλφαριθμητισμός, κοινωνία και εκπαίδευση: ο κοινωνικός χαρακτήρας της έννοιας του αλφαριθμητισμού και η ιστορία του, η διδασκαλία του στο σχολείο και ο ρόλος της στη διαμόρφωση συνειδήσεων και την αναπαραγωγή της κοινωνικής ιεραρχίας.
- Γραπτός λόγος: η ιστορία της γραφής, οι μορφές και λειτουργίες της, νόηση και γραφή, κοινωνική διαστρωμάτωση και χρήσεις του γραπτού λόγου.
- Η ανάγνωση και η γραφή ως νοητικές διαδικασίες.
- Παιδαγωγικές πρακτικές σχετικά με τη διδασκαλία και αξιολόγηση της ανάγνωσης και της γραφής.
- Το παιδί και η μάθηση της ανάγνωσης και γραφής: ψυχολογικοί και κοινωνικοί συντελεστές αυτής της μάθησης.

Κύκλος 7.5: Φιλοσοφία

Εισαγωγή στην ιστορία, τον τρόπο σκέψης τις αναζητήσεις, τις έννοιες και τις σχολές της φιλοσοφίας. Παρουσίαση της φιλοσοφίας της παιδείας, της γνώσης και της επιστήμης και γνωριμία με τη σκέψη των φιλοσόφων που θεμελίωσαν τις επιστήμες της αγωγής.

Στα μαθήματα του κύκλου αυτού επιδιώκεται επίσης η άσκηση των φοιτητών στο χειρισμό και τον έλεγχο εννοιών, την παραγωγή και την κριτική εξέταση μιας επιχειρηματολογίας, καθώς και την εμπάθυνση στην ανάγνωση θεωρητικών κειμένων.

7.5.02 Θεωρίες γνώσης και συναισθημάτων (ε' εξ., κ. Γρηγοροπούλου)

Προβλήματα γνωσιοθεωρίας και Ψυχολογίας στις απαρχές της αστικής σκέψης και κατά τον διαφωτισμό εξετάζονται σε ενότητα και υποκινούνται από το ενδιαφέρον για την ειρηνική συνύπαρξη και την ανάδειξη του ατόμου ως προνομιακού δρώντος. Η διδασκαλία θα επικεντρωθεί σε κλασσικές θεωρίες παραγωγής γνώσης και συναισθημάτων της νεωτερικότητας, με έμφαση στις κατασκευές των Descartes, Spinoza και Rousseau. Μέσω αυτών των θεωριών μπορεί να ανασυσταθεί ένας διάλογος τόσο με τον Πλάτωνα, τον Αριστοτέλη και τους Στωικούς, όσο και με σύγχρονους θεωρητικούς Freud, Piaget κ.λ.π. και να καταγραφεί η πορεία του γνωστικού υποκειμένου στην ιστορία της σκέψης. Βασικά θέματα προς εξέταση: η σχέση σώματος και ψυχής, οι αρχές μιας παραγωγικής θεωρίας συναισθημάτων, Πάθη και Λόγος, Στάδια γνώσης, Όροι μετάβασης από την παθητικότητα στην ενεργητικότητα, Από το καρτεσιανό «εγώ σκέπτομαι» στο ρουσσικό «εγώ αισθάνομαι», Η ενότητα της σκέψης σε σχέση με το αίτημα της ενότητας της επιστήμης.

7.5.04 Εισαγωγή στη φιλοσοφία της αγωγής (γ' εξ., κ. Γρηγοροπούλου)

I. Προσδιορισμός του αντικείμενου της Φιλοσοφίας της Αγωγής και η σχέση του με τη Φιλοσοφία και τις Επιστήμες της Αγωγής. II. Ιστορία της Φιλοσοφίας της Αγωγής: α) Πλάτων: (*Μέμνων*, *Πολιτεία*), β) Αριστοτέλης: προβλήματα ηθικής και αγωγής, γ) Καντ: η θεωρία περί αγωγής και η σχέση της με τη γνωσιοθεωρία του, δ) Φουκώ: προβλήματα πειθαρχίας και γνώσης. III. Η Φιλοσοφία της Αγωγής σε παιδαγωγικές σχολές στη μεταπολεμική Ελλάδα.

7.5.05 Ο Ρουσσώ για την εκπαίδευση (β' εξ., κ. Γρηγοροπούλου)

Η διδασκαλία επικεντρώνεται στο κλασικό έργο του Ζ.-Ζ Ρουσσώ *Αιμίλιος ή περί αγωγής* και κατευθύνεται στα εξής αντικείμενα: Παρουσίαση του έργου του Ρουσσώ, ένταξή του στο φιλοσοφικό περιβάλλον της εποχής του. Γενικές αρχές και τυπολογία της ρουσσικής εκπαίδευσης. Η θεωρία του Ρουσσώ για τη φυσική κατάσταση. Εκπαίδευση και φύση. Η αυτονομία της παιδικής ηλικίας. Η αρνητική εκπαίδευση. Θεωρία των παθών και ελευθερία. Η εισαγωγή στη διαδικασία της μάθησης. Η εκπαίδευση των αισθήσεων. Επιστήμες και εργασία. Πειραματικές μέθοδοι διδασκαλίας.

7.5.06 Αποκλίσεις και παιδική παραβατικότητα στη φιλοσοφία (η' εξ., κ. Γρηγοροπούλου)

Επιστημολογικά προβλήματα του όρου απόκλιση στη Φιλοσοφία και τις Κοινωνικές Επιστήμες. Μεθοδολογικές προσεγγίσεις του όρου στην κλασική αρχαιοελληνική φιλοσοφία. Το πρόβλημα των αποκλίσεων την εποχή του Διαφωτισμού. Η Κοινωνιολογία της απόκλισης. Παιδική και νεανική παραβατικότητα. Υποκουλτούρες και νεανική παραβατικότητα. Εξέταση ορισμένων φαινομένων όπως: Ψέμα, κλοπή, βία, σεξουαλικότητα, με έμφαση στην ιδιαιτερότητα της έκφρασής τους κατά την παιδική ηλικία, μέσω αυτοβιογραφικού υλικού.

Ενότητα 8: Ξένες Γλώσσες

Στο Τμήμα θα προσφέρονται ανάλογα με το δυναμικό του σε διδάσκοντες μαθήματα ξένων γλωσσών για τους φοιτητές και τις φοιτήτριες που δεν κατέχουν ήδη επαρκώς μια ξένη γλώσσα ή για εκείνους/ες που θέλουν να τελειοποιήσουν αυτή που ξέρουν ή να μάθουν μία ακόμη. Η κατοχή σε υψηλό επίπεδο τουλάχιστον μίας ξένης γλώσσας κρίνεται τελείως απαραίτητη για το σημερινό απόφοιτο ενός πανεπιστημιακού τμήματος. Οι φοιτητές που καλύπτουν ήδη αυτή την απαίτηση θα πρέπει για να κατοχυρώσουν τις αντίστοιχες διδακτικές μονάδες να προσκομίσουν το αντίστοιχο αναγνωρισμένο δίπλωμα (Lower στα αγγλικά, Certificat στα γαλλικά, Grundstufe στα γερμανικά και ανάλογο τίτλο σε άλλη γλώσσα).

8.1. 01 Αγγλικά για αρχάριους (χειμερινό εξ.)

8.1. 03 Αγγλικά για προχωρημένους (εαρινό εξ.)

Ενότητα 9: Πρακτικές Εφαρμογές

Η διδασκαλία αποτελεί μια διαδικασία συνεχούς εξέλιξης. Η εφαρμοσμένη παιδαγωγική - Πρακτικές εφαρμογές συμβάλλει στη διαδικασία αυτής της εξέλιξης με τη διαρκή εξερεύνηση και ανακάλυψη νέων μορφών διδακτικής παρέμβασης. Σκοπός των πρακτικών ασκήσεων είναι η ανάπτυξη της ικανότητας εφαρμογής της παιδαγωγικής πράξης, η καλλιέργεια αυτοπεποίθησης της κριτικής ανάλυσης, καθώς και η δημιουργία δυνατοτήτων εξεύρεσης και πειραματισμού νέων στρατηγικών ανάπτυξης της μαθησιακής διαδικασίας στην τάξη, με βάση τις ποικίλες θεωρητικές προσεγγίσεις. Το περιεχόμενο των πρακτικών ασκήσεων στηρίζεται σε προγράμματα που απορρέουν από τη θεωρία του Piaget, στη μέθοδο Montessori, στις προσεγγίσεις της Παιδαγωγικής Σχολής Bank Street, στο Βιωματικό- Επικοινωνιακό μοντέλο, καθώς και σε εκλεκτικά προγράμματα της Ευρώπης και των ΗΠΑ.

9.0. 01 Παιδαγωγική της διδασκαλίας I - Εφαρμοσμένη παιδαγωγική (ε' εξ., κ. Κουτσοβάνου)

Το μάθημα στηρίζεται στο θεωρητικό προβληματισμό που έχει διατυπωθεί για τους ειδικούς κύκλους προγραμμάτων της προσχολικής εκπαίδευσης, με βάση τις σύγχρονες τάσεις για την ανάπτυξη των προγραμμάτων αυτών. Εξετάζεται η διδασκαλία ως κυρίαρχη μορφή παιδαγωγικής επικοινωνίας καθώς και οι διαδικασίες διδασκαλίας και μάθησης. Τονίζεται η θεωρητική γνώση για την ανάπτυξη εννοιών και δεξιοτήτων, οι μέθοδοι και οι στρατηγικές (ειδικές τεχνικές διδασκαλίας και προβληματισμού), τα κριτήρια για την ανάπτυξη και επιλογή του παιδαγωγικού υλικού και τέλος, ερευνώνται και αναπτύσσονται, αναλύονται και συγκρίνονται διάφορα μοντέλα και σχέδια για την προσχολική εκπαίδευση. Τονίζεται η σημασία της κατευθυνόμενης συμμετοχής και της συστηματικής παρατήρησης των φοιτητών/ριών σε νηπιαγωγεία.

9.0. 02 Παιδαγωγική της διδασκαλίας II - Εφαρμοσμένη παιδαγωγική (στ' εξ., κ. Χρυσαιφίδης)

Βιωματική-Επικοινωνιακή διδασκαλία, θεωρητικές βάσεις, Ο ρόλος του κριτικού ορθολογισμού και της κριτικής θεωρίας στη διαμόρφωση των σημερινών βιωματικών-επικοινωνιακών διδακτικών μοντέλων (projects), Η «ιδεολογική» και η «επιστημονική» διάσταση της βιωματικής-επικοινωνιακής διδασκαλίας, Η σημασία της αντιμετώπισης της διδασκαλίας μέσα από το πρίσμα της ενεργού συμμετοχής όλων των παραγόντων της Εκπαίδευσης, Οι έννοιες αυτονομία και ομαδικότητα στη ζωή των σχολείων, Συνέπειες από την εισαγωγή της βιωματικής-επικοινωνιακής διδασκαλίας στο σχολείο όσον αφορά τη διδακτέα ύλη, το ρόλο του μαθητή, το ρόλο του εκπαιδευτικού, το ρόλο της κοινωνίας.

9.0. 03 Παιδαγωγική της διδασκαλίας III - Εφαρμοσμένη παιδαγωγική (ζ' εξ., κ. Χρυσαιφίδης)

Αναλυτικά προγράμματα Προσχολικής Αγωγής, θεωρητικές βάσεις - τεχνικές σχεδιασμού και υλοποίησης, Βασικά μοντέλα: παραδοσιακό, ψυχολογικό, κοινωνικής κατεύθυνσης, μοντέλο των επιμέρους επιστημονικών κλάδων, Το ελληνικό Αναλυτικό πρόγραμμα, Θεωρητική προσέγγιση, Συσχέτιση με αντίστοιχα ψυχολογικά μοντέλα και ειδικότερα μοντέλα που στηρίζονται στη θεωρία του Piaget, Ασκήσεις εφαρμογής του Αναλυτικού προγράμματος του ελληνικού νηπιαγωγείου(πορεία: από το διδακτικό στόχο στη δραστηριότητα και από τη δραστηριότητα στο διδακτικό στόχο) και διερεύνηση των δυνατοτήτων λειτουργίας του στα πλαίσια της βιωματικής επικοινωνιακής διδασκαλίας.

9.0. 04 Παιδαγωγική της διδασκαλίας IV - Εφαρμοσμένη παιδαγωγική (η' εξ., κ. Κουτσοβάνου) (Συνιστάται να έχει προηγηθεί το μάθημα Παιδαγωγική της Διδασκαλίας I)

Περιλαμβάνει προγράμματα που στηρίζονται στη θεωρία του Piaget, στη μέθοδο Montessori, στην προσέγγιση του Bank Street (εξελικτική - κοινωνική προσέγγιση) και σε εκλεκτικά προγράμματα Ηνωμένων Πολιτειών και Αγγλίας, Εφαρμοσμένη Παιδαγωγική. Η διαδικασία της διδασκαλίας δια μέσου τεχνικών και πραγματικών καταστάσεων, Πρακτικές εφαρμογές. Δίδεται έμφαση στο ρόλο και τη συμπεριφορά του εκπαιδευτικού καθώς και στη λήψη πρωτοβουλιών κατά την πορεία της διδασκαλίας. Αξιολογούνται τα κριτήρια για την επιλογή προγραμμάτων και υλικών, ο σχεδιασμός των στρατηγικών διδασκαλίας, η επιλογή των ενοτήτων και τέλος η εφαρμογή όλων αυτών σε επιλεγμένα νηπιαγωγεία, όπου πραγματοποιούνται οι πρακτικές ασκήσεις. Οι φοιτητές/ριες συνδυάζουν και συνυφαίνουν επί μονίμου βάσεως θεωρία και πράξη, ενώ το εκπαιδευτικό πρόγραμμα και τα χαρακτηριστικά του αναλύονται και συνδέονται με την ανάπτυξη και τις προσωπικές εμπειρίες του παιδιού της προσχολικής ηλικίας.

9.0. 05 Διδακτική πράξη: Μέθοδος παρατήρησης, θεωρία και πρακτικές εφαρμογές (η' εξ., κ. Ανδρούσου)

Μετά την παρουσίαση των θεωρητικών προσεγγίσεων που έγινε στο μάθημα «Διδακτική πράξη: Μέθοδος παρατήρησης, Ψυχοπαιδαγωγικές Θεωρητικές Προσεγγίσεις», στην διάρκεια του εξαμήνου αυτού το ενδιαφέρον επικεντρώνεται στην ανάλυση παραδειγμάτων πρακτικών εφαρμογών της μεθόδου στην Ελλάδα και αλλού. Παράλληλα

οι φοιτητές/ριες θα αναλάβουν να σχεδιάσουν σε ομάδες και να υλοποιήσουν συγκεκριμένες παιδαγωγικές δραστηριότητες σε νηπιαγωγείο, οι οποίες αναλύονται και αξιολογούνται στα πλαίσια του μαθήματος.

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ

Συγκριτική Εκπαίδευση και Ανθρώπινα δικαιώματα

Διευθύντρια: Μαρία Ηλιού

Συντονιστική επιτροπή: Μαρία Ηλιού, Άννα Φραγκουδάκη, Χρύση Ιγγλέση

Το Παιδαγωγικό Τμήμα Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία του Πανεπιστημίου Αθηνών οργανώνει και λειτουργεί, σε συνεργασία με το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο του Πανεπιστημίου του Λονδίνου, από το ακαδημαϊκό έτος 1994-95 Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών στο γνωστικό αντικείμενο Συγκριτική Εκπαίδευση και Ανθρώπινα Δικαιώματα.

Σκοπός του Προγράμματός είναι η εξειδίκευση μεταπτυχιακών φοιτητών/ριών σε θέματα ευαισθητοποίησης και διδασκαλίας για τα ανθρώπινα δικαιώματα. Στην εποχή μας που χαρακτηρίζεται από τη διαμόρφωση πολυεθνικών συνόλων αφενός και πολυπολιτισμικών κοινωνιών αφετέρου, η ανάπτυξη της θεωρίας και της πρακτικής στα ανθρώπινα δικαιώματα αποτελεί ένα ισχυρό μέσο και μέτρο συνοχής και δικαιοσύνης. Το σχολείο οφείλει να εντάξει στα προγράμματά του, από τις πρώτες βαθμίδες, σχετικά θέματα. Οι πτυχιούχοι του Μ.Π.Σ. θα μπορούν να είναι ερευνητές/ριες, σύμβουλοι, στελέχη στον δημόσιο και τον ιδιωτικό τομέα, σε ιδρύματα και υπηρεσίες που ασχολούνται: α) με την εκπόνηση, ανάπτυξη και εφαρμογή εκπαιδευτικών προγραμμάτων και παιδαγωγικού υλικού σχετικού με τα ανθρώπινα δικαιώματα, β) με την ανάπτυξη εκπαιδευτικών προγραμμάτων και υπηρεσιών για μετανάστες, παλιννοστούντες, μειονοτικές ομάδες, γ) με την ανάπτυξη προγραμμάτων και υπηρεσιών για την προώθηση της ισότητας μεταξύ των δύο φύλων.

Η ελάχιστη χρονική διάρκεια για την απονομή των τίτλων ορίζεται για το Μεταπτυχιακό Δίπλωμα Ειδίκευσης σε τέσσερα (4) ακαδημαϊκά εξάμηνα και για το διδακτορικό δίπλωμα σε τέσσερα (4) εξάμηνα μετά τη λήψη του διπλώματος Ειδίκευσης.

Το πρόγραμμα μαθημάτων περιλαμβάνει μαθήματα, φροντιστήρια, σεμινάρια και πρακτικές ασκήσεις. Η παρακολούθηση είναι υποχρεωτική. Το πρώτο έτος οι μεταπτυχιακοί φοιτητές/ριες παρακολουθούν μαθήματα στην Ελλάδα. Το δεύτερο έτος παρακολουθούν κατά τις δύο πρώτες τριμηνιαίες περιόδους μαθήματα στο Λονδίνο (ένα υποχρεωτικό και δύο που θα επιλέξουν μεταξύ τεσσάρων προσφερομένων), θα επανέρχονται στη συνέχεια στην Ελλάδα, όπου θα προετοιμάζουν και θα καταθέτουν τη γραπτή τους διπλωματική εργασία.

Πολιτική Επιστήμη και Κοινωνιολογία

Το Πρόγραμμα Εξειδίκευσης στην Πολιτική Επιστήμη και την Κοινωνιολογία (ΠΜΣΠΕΚ) γίνεται σε συνεργασία με το Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης του Πανεπιστημίου Αθηνών. Άρχισε τη λειτουργία του το ακαδημαϊκό έτος 1995-96 στο παραπάνω Τμήμα. Μετά από τα δύο πρώτα χρόνια που αποτέλεσαν δοκιμαστική περίοδο δραστηριοποίησής του, συνεχίζει με ανανεωμένο πρόγραμμα μαθημάτων με στόχο να ανταποκρίνεται στις υψηλές απαιτήσεις φοιτητών/ριών και διδασκόντων. Η συνεργασία με το Τμήμα μας φιλοδοξεί να οδηγήσει στο μέλλον στην ενίσχυση της κατεύθυνσης Κοινωνιολογίας.

Το ΠΜΣΠΕΚ απονέμει τους ακόλουθους μεταπτυχιακούς τίτλους σπουδών:

-Μεταπτυχιακό Δίπλωμα Ειδίκευσης: Η διάρκεια φοίτησης είναι δύο ακαδημαϊκά έτη (τέσσερα εξάμηνα).

-Διδακτορικό Δίπλωμα: Η ελάχιστη διάρκεια φοίτησης είναι τρία (3) έτη και η μέγιστη έξι (6) έτη με δικαίωμα παράτασης κατόπιν απόφασης της Επιτροπής του ΠΜΣ.

Σκοπός του προγράμματος είναι να προσελκύσει φοιτητές/ριες με υψηλές ακαδημαϊκές επιδόσεις και με μεγάλο ενδιαφέρον για τη συνέχιση των σπουδών τους σε μεταπτυχιακό επίπεδο. Η επιλογή γίνεται με αξιοκρατικά κριτήρια. Η προηγούμενη εμπειρία έδειξε ότι το Πρόγραμμα προσελκύει πολλούς και αξιόλογους υποψήφιους/ες καθιστώντας ιδιαίτερα δύσκολη της διαδικασία επιλογής. Προκειμένου να καταστεί δυνατή η καλύτερη λειτουργία του Προγράμματος, ο αριθμός των φοιτητών/ριών που μπορούν να συμμετάσχουν σε αυτό, δεν μπορεί να ξεπεράσει τους 25 ανά έτος για Μεταπτυχιακό Τίτλο Ειδίκευσης, ενώ πολύ μικρότερος είναι ο αριθμός εκείνων που γίνονται δεκτοί για Διδακτορικό Δίπλωμα.

Στο ΠΜΣΠΕΚ γίνονται δεκτοί/ές πτυχιούχοι τμημάτων Πολιτικής Επιστήμης, Κοινωνιολογίας, Οικονομικών Επιστημών, Δημόσιας Διοίκησης, Διεθνών Σπουδών, Νομικών Επιστημών, Παιδαγωγικών Τμημάτων και Φιλοσοφικών Σχολών των ΑΕΙ της ημεδαπής ή αντίστοιχων ισότιμων τμημάτων της αλλοδαπής. Δεκτοί γίνονται ακόμη απόφοιτοι άλλων σχολών εφόσον διαπιστωθεί η ικανότητα παρακολούθησης του Προγράμματος. (Κατ' εξαίρεση, υποψήφιοι γίνονται αποδεκτοί ακόμη κι αν διαπιστωθούν κενά στις προπτυχιακές τους σπουδές με τον όρο να παρακολουθήσουν ειδικό πρόγραμμα κάλυψης των σχετικών τους ελλείψεων.)

Οι προθεσμίες υποβολής αίτησης συμμετοχής στο ΠΜΣ ανακοινώνονται στον ημερήσιο τύπο. Η διαδικασία αξιολόγησης των αιτήσεων γίνεται μία φορά το χρόνο και πραγματοποιείται σε δύο στάδια. Στο πρώτο, η Επιτροπή Αξιολόγησης του Μεταπτυχιακού Διπλώματος Ειδίκευσης αξιολογεί τις αιτήσεις και επιλέγει αυτές που θα προχωρήσουν στο δεύτερο στάδιο της διαδικασίας, στο οποίο προβλέπεται συνέντευξη των υποψηφίων.

Η συμμετοχή στο αναμορφωμένο Π.Μ.Σ. προβλέπει την καταβολή διδάκτρων τα οποία δεν θα ξεπερνούν τις 300.000 δρχ. και θα δαπανώνται εξ ολοκλήρου για την καλύτερη λειτουργία του. Προβλέπεται πάντως και η χορήγηση οικονομικής βοήθειας στους φοιτητές/ριες του Π.Μ.Σ., η οποία ωστόσο θα απαιτεί τη συμμετοχή τους στις διοικητικές ανάγκες του. Τέλος, οι φοιτητές/ριες του Προγράμματος δικαιούνται χαμηλότοκο μακροχρόνιο δάνειο από τις τράπεζες, για τη χρηματοδότηση των σπουδών

τους, ενώ βεβαίως απολαμβάνουν και όλων των ωφελειών που προκύπτουν από τη φοιτητική τους ιδιότητα.

Για την ολοκλήρωση των στόχων του το ΠΜΣΠΕΚ χρηματοδοτείται από το Υπουργείο Παιδείας με βάση την εγκεκριμένη από 9-3-1998 πρόταση που υποβλήθηκε στα πλαίσια του ΕΠΕΑΕΚ «Προγράμματα Μεταπτυχιακών Σπουδών».

Προσφέρει τη δυνατότητα στους φοιτητές/ριες του να απασχοληθούν, υπό τον τύπο πρακτικής άσκησης, στη διάρκεια της φοίτησής τους σε δημόσια ερευνητικά κέντρα (π.χ. το Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών), εργαστήρια ή ινστιτούτα ή ιδιωτικές επιχειρήσεις, συμμετέχοντας σε τρέχοντα ερευνητικά προγράμματα. Θέτει στη διάθεση των φοιτητών/ριών του την υποδομή του Πανεπιστημίου Αθηνών, όπως τα Εργαστήρια Πολιτικής Επικοινωνίας και Πληροφορικής της Σχολής Νομικών, Οικονομικών και Πολιτικών Επιστημών. Προσφέρει σύγχρονους τρόπους διδασκαλίας στο κτίριο που έχει παραχωρήσει το Πανεπιστήμιο Αθηνών ειδικά για το Πρόγραμμα στην οδό Ξενοφώντος 4. Οργανώνει σειρά εκδηλώσεων (συνεδρίων, σεμιναρίων, διαλέξεων) μόνο του ή σε συνεργασία με άλλους φορείς του δημόσιου ή του ιδιωτικού τομέα, με στόχο την εξοικείωση των φοιτητών/ριών του με ζητήματα που αφορούν άμεσα τις θεματικές του Προγράμματος και που συμβάλλουν στην ανάπτυξη της σχετικής προβληματικής στην ελληνική κοινωνία.

Στο Π.Μ.Σ.Π.Ε.Κ. συμμετέχουν μέλη του Διδακτικού και Επιστημονικού Προσωπικού των Τμημάτων Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης και του Τμήματος Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία από το Πανεπιστήμιο Αθηνών, καθώς επίσης και μέλη Δ.Ε.Π. άλλων Πανεπιστημιακών Ιδρυμάτων της χώρας, ενώ προβλέπεται η πρόσκληση διδασκόντων από ξένα Πανεπιστήμια.

ΔΙΔΑΣΚΑΛΕΙΟ ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ ΑΘΗΝΩΝ

Το Διδασκαλείο Νηπιαγωγών Αθηνών (Δ.Ν.Α.) ιδρύθηκε και λειτουργεί από το ακαδημαϊκό έτος 1995-96 με το Νόμο 2327/95 (Κεφ. Β' άρθρα 5,6,7,8 και 9). Εντάσσεται στο Τμήμα Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία (πρώην Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών) του Πανεπιστημίου Αθηνών, το οποίο έχει την ευθύνη για την οργάνωση και τη λειτουργία του. Στα πλαίσια αυτά το Τ.Ε.Α.Π.Η. έχει τη δυνατότητα να συνεργάζεται με άλλα Τμήματα για την επίτευξη των σκοπών του. Σκοπός του Δ.Ν.Α. είναι η μετεκπαίδευση και εξειδίκευση του εκπαιδευτικού προσωπικού της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης.

Στα πλαίσια αυτά το Δ.Ν.Α. επιδιώκει: α) Να παρακολουθεί τις εξελίξεις στον τομέα των επιστημών και ειδικότερα των επιστημών της αγωγής και της εκπαιδευτικής τεχνολογίας. β) Να προάγει την έρευνα, την παραγωγή και τη μετάδοση γνώσεων και εμπειριών που συμβάλλουν στην εκπαιδευτική ανάπτυξη της χώρας. γ) Να παρέχει τις απαραίτητες πρόσθετες γενικές και ειδικές γνώσεις και δεξιότητες, που εξασφαλίζουν την ελεύθερη και ισότιμη επιστημονική και επαγγελματική σταδιοδρομία των εκπαιδευτικών της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης.

Η δομή και λειτουργία του Δ.Ν.Α. καθορίζεται με τις διατάξεις του σχετικού νόμου ίδρυσής του. Η μετεκπαίδευση στο Δ.Ν.Α. διαρκεί τέσσερα (4) εξάμηνα. Η επιλογή των εκπαιδευτικών για φοίτηση στο Δ.Ν.Α. γίνεται με γραπτές εξετάσεις, σύμφωνα με τις διατάξεις της υπουργικής απόφασης, που προβλέπεται από το άρθρο 9 παρ. 5 περίπτ. Β' του παραπάνω Νόμου. Η φοίτηση στο Δ.Ν.Α. είναι υποχρεωτική και κατά τη διάρκεια της φοίτησης οι μετεκπαιδευόμενοι απαλλάσσονται από τα διδακτικά και διοικητικά τους καθήκοντα.

Δικαίωμα συμμετοχής στη διαδικασία επιλογής για μετεκπαίδευση στο Δ.Ν.Α. έχουν οι νηπιαγωγοί δημόσιας και ιδιωτικής εκπαίδευσης που έχουν συμπληρώσει πέντε (5) χρόνια και δεν έχουν περισσότερα από είκοσι πέντε (25) χρόνια εκπαιδευτικής υπηρεσίας. Στην παραπάνω συμπεριλαμβάνεται και εκείνη που έχει ο/η εκπαιδευτικός και ως αναπληρωτής/ρια στη Δημόσια εκπαίδευση.

Σε όσους/ες περατώνουν με επιτυχία το διετή κύκλο της μετεκπαίδευσης στο Δ.Ν.Α. χορηγείται δίπλωμα διετούς μετεκπαίδευσης στις επιστήμες της αγωγής. Οι κάτοχοι του τίτλου αυτού έχουν όλα τα δικαιώματα των πτυχιούχων των Παιδαγωγικών Τμημάτων των Α.Ε.Ι., εκτός από την περίπτωση της εγγραφής υποψηφίων στους πίνακες διοριστέων εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης.

Το Δ.Ν.Α. προσωρινά φιλοξενείται και λειτουργεί στους χώρους του Μαρασλείου Διδασκαλείου Δημοτικής Εκπαίδευσης, Μαρασλή 4, καθημερινά από 15.00 - 19.00, εκτός Σαββάτου και Κυριακής. Κατά περίπτωση μπορεί να γίνονται κάποια μαθήματα και στις αίθουσες του Τμήματος.

Το Δ.Ν.Α. έχει δύο κατευθύνσεις: τη Γενική Αγωγή και την Ειδική Αγωγή. Το πρόγραμμα περιλαμβάνει, μαθήματα, σεμινάρια και πρακτικές ασκήσεις.

Η εσωτερική οργάνωση και η λειτουργία των διοικητικών και τεχνικών υπηρεσιών του Δ.Ν.Α., οι διαδικασίες και οι προϋποθέσεις τοποθέτησης του προσωπικού σε αντίστοιχες θέσεις, ρυθμίζονται σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις των Α.Ε.Ι. Όργανα διοίκησης του Διδασκαλείου είναι: α) Η Γενική Συνέλευση Ειδικής Σύνθεσης

(Γ.Σ.Ε.Σ.) του Τ.Ε.Α.Π.Η. για θέματα του Διδασκαλείου, β) Το Διοικητικό Συμβούλιο (Δ.Σ.), γ) Ο/η πρόεδρος και οι δύο αντιπρόεδροι.

ΕΞΟΜΟΙΩΣΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΧΩΡΙΣ ΤΕΤΡΑΕΤΕΣ ΠΤΥΧΙΟ

Ακαδημαϊκή και επαγγελματική αναβάθμιση εκπαιδευτικών Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης από το ΕΠΕΑΕΚ (Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Εκπαίδευσης και Αρχικής Επαγγελματικής Κατάρτισης)
Υπεύθυνος καθηγητής: Κ. Χρυσοφίδης

Στόχος του προγράμματος είναι ο εθισμός των εξομοιούμενων εκπαιδευτικών χωρίς τετραετείς σπουδές σε σύγχρονους τρόπους εργασίας, η ενημέρωσή τους πάνω σε νέα πορίσματα των σχετικών επιστημών και γενικότερα η δημιουργία των προϋποθέσεων εκείνων που εξασφαλίζουν μία, κατά το δυνατό, θετικότερη παρουσία τους στο νηπιαγωγείο. Η περάτωση του προγράμματος μαθημάτων συνεπάγεται τη λήψη πανεπιστημιακού πτυχίου.

Στο πρόγραμμα αυτό συμμετέχουν 180 νηπιαγωγοί. Οι εξομοιούμενοι/ες χωρίζονται σε τρεις κατηγορίες των 28, 20 και 10 μαθημάτων, ανάλογα με τα έτη υπηρεσίας και σύμφωνα με το Π.Δ. 130/91. Μέχρι το τέλος του εαρινού εξαμήνου 1999 έχουν αποφοιτήσει 60 εξομοιούμενοι/ες.